

Tracking:

Sr	Date	Remarks	By
1	24/05/2014	Typing Started on	H K Srinivasa Rao
2	12/11/2014	Typing Ended on	H K Srinivasa Rao
3	14/11/2014	Ist Proof Reading & Correction	M S Venugopal & H K Srinivasa Rao

|| ಶ್ರೀ ಹಯವದನ ರಂಗವಿಟ್ಟಲ ಗೋಪೀನಾಥೋ ವಿಜಯತೇ ||

Blessed by Lord and with His divine grace, we are pleased to publish this Magnanimous Work of Sri Sripadarajaru . It is a humble effort to make available this Great work to sadhakas who are interested in the noble path of propagating Acharya Madhwa's Philosophy.

With great humility, we solicit the readers to bring to our notice any inadvertant typographical mistakes that could have crept in, despite great care. We would be pleased to incorporate such corrections in the next versions. Users can contact us, for editable version, to facilitate any value additions.

Contact: H K SRINIVASA RAO, N0 26, 2ND FLOOR, 15TH CROSS, NEAR VIDHYAPEETA CIRCLE, ASHOKANAGAR, BANGALORE 560050. PH NO.

26615951, 9901971176, 8095551774, Email : srkarc@gmail.com

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸುಕೃತದ ಫಲವಾಗಿ ಮಧ್ವಮತದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಲು, ಪ್ರೇಮಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ನನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ, ಈ ಸಾಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿದ, ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಮಾತಾ ಪಿತೃಗಳಾದ, ದಿವಂಗತರಾದ ಲಲಿತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಹೆಚ್ ಆರ್ ಅವರ ಸವಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಈ "ಜ್ಞಾನ ಯಜ್ಞ"

“ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ - ಪಿತೃದೇವೋ ಭವ - ಆಚಾರ್ಯದೇವೋ ಭವ”

ಗ್ರಂಥ ಋಣ: ವಿಶ್ವ ಮಧ್ವಮಾಹಪರಿಶತ್ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಡಾ. ಶ್ರೀ ಕಾಂತೇಶಾಚಾರ್ಯ ಕದರಮಂಡಲಗಿ ಯವರ - ಉಪಾಧಿಪಂಡನ

<u>TableofContents</u>	
ಶ್ರೀ ಹಯವದನ ರಂಗವಿಟ್ಟಲ ಗೋಪೀನಾಥೋ ವಿಜಯತೇ 	2
ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು	2
ಉಪಾಧಿಖಣ್ಡನಮ್ 	5
ಮುಖಲಾಚರಣಮ್	5
ಅವತರಣಿಕಾ	5
ಮಾಯಾವಾದ್ಯಭಿಮತವಿಷಯಾದಿನಿರೂಪಣಮ್	5
ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಕೃಷ್ಣ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥತ್ವೇನ ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವಾಕ್ಷೇಪಃ.....	6
ಅಜ್ಞಾನಾನುಪಪತ್ತಾ ಐಕ್ಯಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥತ್ವನಿರಾಸಃ.....	7
ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾಜ್ಞಾನಾಭಾವಯೋರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿಸಮರ್ಥನಮ್	8
ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಣೋರುಪಾಧಿನಿಮಿತ್ತಭೇದಶಙ್ಕಾ	9
ಜೀವಾಜ್ಞಾನವಾದಿಮಾಯಾಮತೇಅಜ್ಞಾನೋಪಾಧ್ಯೋರ್ಭೇದೇ ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತಾನವಸ್ಥಾದೋಷೌ.....	9
ಜೀವಾಜ್ಞಾನವಾದಮಾಯಾಮತೇ ಅಜ್ಞಾನೋಪಾಧ್ಯೋರ್ಭೇದೇ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯದೋಷಃ.....	10
ಜೀವಾಜ್ಞಾನವಾದಿಮಾಯಾಮತೇ ಅಜ್ಞಾನೋಪಾಧ್ಯೋರ್ಭೇದೇ ಚಕ್ರಕದೋಷಃ.....	11
ಜೀವಾಜ್ಞಾನವಾದಿಮಾಯಾಮತೇ ಅಜ್ಞಾನೋಪಾಧ್ಯೋರ್ಭೇದೇ ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತಾತ್ಮಾಶ್ರಯದೋಷೌ	12
ಸತ್ಯೋಪಾಧಿಕೃತಸತ್ಯಭೇದವಾದ್ಯದ್ವೈತವಾದಾನುವಾದನಿರಾಸಃ.....	13
ಉಪಾಧೇರ್ವಿದ್ಯಮಾನಾವಯವಭೇದಜ್ಞಾಪಕತ್ವಮ್	14
ಉಪಾಧೇರವಯವಿಭೇದಕತ್ವಾಭಾವಃ.....	14
ಆಕಾಶೇ ಔಪಾಧಿಕಭೇದಶಙ್ಕಾನಿರಾಸಃ	15
ಭೇದಸ್ಯ ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪತ್ವವಾದಿಸಿದ್ಧಾಂತಮತೇ ಉಪಾಧೇರ್ಜ್ಞಾಪಕತ್ವಾನುಪಪತ್ತಿನಿರಾಸಃ.....	15
ಏಕದೇಶಗತಸ್ಯೋಪಾಧೇರ್ಭೇದಕಾರಕತ್ವೇ ಅನವಸ್ಥಾತ್ಮಾಶ್ರಯದೋಷೌ	16
ಉಪಾಧೇಃ ಸರ್ವಗತತ್ವೇ ಭೇದಕತ್ವಾನುಪಪತ್ತಿದೋಷಃ	17
ನೈಯಾಯಿಕಮತೇನ ಉಪಾಧೇರಂಶವೃತ್ತಿತ್ವಾಭಾವಶಙ್ಕಾ ತನ್ನಿರಾಸಶ್ಚ	17
ಪ್ರತೀತಿಬಲಾದತ್ಯನ್ತಾಭಾವಸ್ಯ ಸ್ವಪ್ರತಿಯೋಗಿ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯಶಙ್ಕಾಪರಿಹಾರೌ	17
ಸತ್ಯೋಪಾಧಿಕೃತಸತ್ಯಭೇದವಾದೇ ಸುಖಾದಿಭೋಗಸ್ಯ ನಿಯತವ್ರಮಾತ್ಮಕತ್ವಾಭಾವದೋಷಃ.....	17
ಭೇದಸ್ಯ ಮಿಥ್ಯೋಪಾಧಿಕೃತತ್ವವಾದೇ ಕಾಲ್ಪನಿಕವ್ಯವಸ್ಥಾಯಾ ಅಭ್ಯುಪಗಮವಾದೇನಾಜ್ಞೇಕಾರಃ.....	18
ಸುಖದುಃಖಾದ್ಯನುಭವಭೇದಸ್ಯ ಆತ್ಮಭೇದಸಾಧಕತ್ವೋಪಪಾದನಮ್	18
ಸುಖದುಃಖಾದಿವ್ಯವಸ್ಥಾನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ತೇರಾತ್ಮಭೇದಸಾಧಕತ್ವಾಶಙ್ಕಾ	18
ಸುಖದುಃಖಾದ್ಯನುಸನ್ನಾನವ್ಯವಸ್ಥಾನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ತೇರಾತ್ಮಭೇದಸಾಧಕತ್ವಮರ್ಥನಮ್.....	19
'ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯ ಅನುಸನ್ನಾನಂ ಸ್ಯಾತ್' ಇತಿ ತರ್ಕೇ ವ್ಯಾಪ್ತಭಾವಶಙ್ಕಾ ತತ್ಪರಿಹಾರಶ್ಚ	19
'ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯೇ ಅನುಸನ್ನಾನಂ ಸ್ಯಾತ್' ಇತಿ ತರ್ಕೇ ಉಪಾಧಿಶಙ್ಕಾ.....	19

ಸಿದ್ಧಾನ್ಯುಕ್ತಾನುಮಾನೇಅಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಾಶಙ್ಕಾ	20
ಪೂರ್ವೋಕ್ತಶಙ್ಕಾಪರಿಹಾರಃ.....	20
ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಣೋಪಾಧೇರನುಸನ್ನಾನಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಶಙ್ಕಾ ತನ್ನಿರಾಸಶ್ಚ.....	20
ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯವಿಶಿಷ್ಟಸಂಶ್ಲಿಷ್ಣೋಪಾಧೇರನುಸನ್ನಾನಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಾಶಙ್ಕಾನಿರಾಸಃ	20
ಯೋಗಿನೋ ನಾನಾಶರೀರಗ್ರಹಣೇ ಅನುಸನ್ನಾನಾತಿರಿಕ್ತಪ್ರಯೋಜನಾಭಾವಸ್ಯ ಅಸಿದ್ಧಿಶಙ್ಕಾ ತತ್ಪರಿಹಾರಶ್ಚ.....	21
ಪ್ರಕಾರಾಂತರೇಣ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಾಭಾವಸ್ಯಾಸಿದ್ಧಿಶಙ್ಕಾ ತತ್ಪರಿಹಾರಶ್ಚ	21
ಆತ್ಮೈಕ್ಯವಾದಿಭಿಯೋಗ್ಯಯೋಗಿನೋರ್ವಿಶೇಷಸಮರ್ಥನಮ್.....	22
ತನ್ಮತನಿರಾಕರಣಮ್-.....	22
ಅದ್ವೈತವಾದದ್ವಯಸಾಧಾರಣದೋಷಕಥನಮ್	23
ಜೀವಭೇದಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವಸಮರ್ಥನಮ್.....	24
ಭೇದಸ್ಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕತ್ವಸಮರ್ಥನಮ್.....	24
ಜೀವಾನಾಂ ಮಿಥೋ ಭೇದಸ್ಯ ಅನುಮಾನಸಿದ್ಧತ್ವಸಮರ್ಥನಮ್	24
ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪ್ರಮಾಣಸಮರ್ಥನಮ್.....	25
ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದೇ ಅನುಮಾನಪ್ರಮಾಣಸಮರ್ಥನಮ್	25
ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದಸಾಧಕಾನುಮಾನಸ್ಯಾಸಿದ್ಧಿಶಙ್ಕಾಪರಿಹಾರ	25
ಭೇದಸ್ಯ ಧರ್ಮಿಸ್ವರೂಪತ್ವಪಕ್ಷೇ ಪ್ರತಿಯೋಗಿಜ್ಞಾನಾದಿನೈಷ್ಠಲ್ಯಶಙ್ಕಾ ತನ್ನಿರಾಸಶ್ಚ	25
ಈಶ್ವರಗತಸಾರ್ವಜ್ಞ್ಯ ದಿಗುಣಾನಾಂ ಸತ್ಯತ್ವಾಕ್ಷೇಪಪರಿಹಾರೌ	26
ಸರ್ವಜ್ಞ್ಯ ದಿಗುಣಾನಾಂ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾಭಾವೇನ ಪರಮತೇ ಅಜ್ಞಾನಾಸಮ್ಭವೋಪಸಂಹಾರಃ.....	26
ಅಜ್ಞಾನಾಸಮ್ಭವಾದೇವ ಅದ್ವೈತವಾದೇ ಅಧಿಕಾರ್ಯಾದ್ಯಸಮ್ಭವಃ.....	27
ಅಜ್ಞಾನದೌರ್ಭಟ್ಯಸ್ಯ ಭೂಷಣತ್ವಶಙ್ಕಾ ತನ್ನಿರಾಸಶ್ಚ.....	27
ನಾರಾಯಣಾಗಣ್ಯಗುಣವತ್ತ್ವಾದಿನಿಬಂಧನಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಮ್	30
ಗ್ರನ್ಥಸಮಾಪ್ತೌ ಮುಕ್ತಲಾಚರಣಮ್	30

|| ಉಪಾಧಿಖಣ್ಡನಮ್ ||

ಮುಖ್ಯಲಾಚರಣಮ್

ರಮಾಯಾ ರಮಣಂ ನತ್ವಾ ಗುಣಮಾಣಿಕ್ಯಮಣ್ಡನಮ್ |
ತತ್ಪ್ರಕಾಶಿಕಾವ್ಯಾಖ್ಯಾಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮೋ ಯಥಾಮತಿ ||

ಅವತರಣಿಕಾ

ಪರಮಾತ್ಮನೋಽತ್ಯಂತಭಿನ್ನಸ್ಯ¹ ಸ್ವತಶ್ಚಿದಾನಂದ್ಯಾತ್ಮಕಸ್ಯಾಪಿ ಜೀವಸ್ಯ²
ಅನಾದ್ಯವಿದ್ಯಾಕಾಮಕರ್ಮಾದಿನಿಮಿತ್ತೋಽಯಂ ಪರಮಾರ್ಥ ಏವ³ ಅನ್ಯಥಾಕಾರೋ
ದುಃಖಾದ್ಯನರ್ಥೋ ನ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರಸಾದಾದ್ಯತೇ ಅಪಗಚ್ಛತಿ | ನ ಚ ಅಸಕ್ಷಾತ್ಯತೋಽಸೌ
ಪ್ರಸೀದತಿ | ನ ಚ⁴ ಅವಿದಿತಸ್ವರೂಪಃ ಶಕ್ಯತೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರ್ತುಮಿತಿ ಸಕಲಗುಣಾಕಾರತಯಾ
ನಿಶ್ಲೇಷದೋಷಗನ್ಧವಿಧುರತಯಾ ಚ ತಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಿತುಮಶೇಷಾಮ್ನಾಯಾಃ ಪ್ರವರ್ತನೇ |⁵
ತದುಪಕರಣಭೂತಾ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸೇತಿ ಪರಮಾರ್ಥಃ |

ಮಾಯಾವಾದ್ಯಭಿಮತವಿಷಯಾದಿನಿರೂಪಣಮ್

ಅಪರೇ ತು ಸ್ವತಃ ಪರಮಾತ್ಮಭೂತಸ್ಯೈವ ಜೀವಸ್ಯ ಅಜ್ಞಾನಾದಿನಿಮಿತ್ತೋಽಯಮಪರಮಾರ್ಥ
ಏವಾನರ್ಥೋಽದ್ವೈತಜ್ಞಾನೈಕನಿಬರ್ಹಣೀಯ ಇತ್ಯತೋಽಸ್ಯಾನರ್ಥಹೇತೋಃ ಪ್ರಹಾಣಾಯ
ಆತ್ಮೈಕತ್ವವಿದ್ಯಾಪ್ರತಿಪತ್ತಯೇ ಸರ್ವೇ ವೇದಾಂತಾ ಆರಭ್ಯಂತೇ |
ತದಿತಿಕರ್ತವ್ಯತಾರೂಪಾಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ ಚೇತಿ ಮನ್ಯಂತೇ |

ನಾರಾಯಣೋಽಗಣ್ಯಗುಣನಿತ್ಯೈಕನಿಲಯಾಕೃತಿಃ |

ಅಶೇಷದೋಷರಹಿತಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಕಮಲಾಲಯಃ || 1 ||

ಅಗಣ್ಯಗುಣಾನಾಂ ನಿತ್ಯೈಕನಿಲಯಾ ಸದಾ ಮುಖ್ಯಾಶ್ರಯಾ ಆಕೃತಿಃ ಮೂರ್ತಿಯಸ್ಯಾಸೌ
ತಥೋಕ್ತಃ | ಪ್ರೀಯತಾಂ ಅಸ್ಮಾಕಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಅಭ್ಯರ್ಹಿತತ್ವೇನ ಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್ ಇದಂ ನೋಕ್ತಮ್ |

¹ ಜೀವಪರಮಾತ್ಮನೋಃ ಭೇದಾಭೇದಾವಿತಿ ಭಾಸ್ಕರಃ | ತನ್ನಿರಾಕರಣಾಯಾಹ ಅತ್ಯಂತಭಿನ್ನಸ್ಯೇತಿ || (ಶ್ರೀನಿ)

² ಅವಿದ್ಯಾ ಭಾವರೂಪಾ | ಕಾಮೋ ರಾಗಃ | ಕರ್ಮ ಕಾಮ್ಯಂ ನಿಷಿದ್ಧಂ ಚ | ಅದಿಪದೇನ ಮೋಹಗ್ರಹಣಮ್ | ಅವಿದ್ಯಾಯಾ ಅನಾದಿತ್ವಂ
ಸ್ವರೂಪೇಣ | ಕಾಮಾದೇಸ್ತು ಪ್ರವಾಹತ ಇತಿ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಮ್ || (ಶ್ರೀನಿ)

³ ಅನ್ಯಥಾಕಾರಃ ಸ್ವರೂಪಾಪೇಕ್ಷಯಾ ಅನ್ಯಥಾ ಪ್ರತೀಯಮಾನಃ ಆಕಾರಃ (ಶ್ರೀನಿ)

⁴ ಅವಿದಿತೇತಿ | ಶ್ರವಣಾದಿನಾ ಪರೋಕ್ಷತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ (ಶ್ರೀನಿ)

⁵ ತದುಪಕರಣೇತಿ | ಅರ್ಥನಿರ್ಣಯೇತಿಕರ್ತವ್ಯತಾರೂಪೇತ್ಯರ್ಥಃ | ವೇದಾರ್ಥನಿರ್ಣಯಕರಣೀಭೂತನ್ಯಾಯಗ್ರಥನಾತ್ಮಕತ್ವಾತ್
ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾಯಾ ಇತಿ ಭಾವಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

ಅತ್ರ ⁶ಆದ್ಯವಿಶೇಷಣದ್ವಯಂ ಸ್ತುತ್ಯರ್ಥಮಪಿ ⁷ಉತ್ತರಪ್ರಬಂಧಪ್ರಸಂಗೋಪಕ್ಷೇಪಾಯ ಕೃತಮ್ |
ಅಥವಾ ನಾನಿರ್ಧಾರಿತಸ್ವರೂಪಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಶಂಸನಂ ಯುಕ್ತಮ್ | ನ ಚ ಲಕ್ಷಣೇನ ವಿನಾ
ನಿರ್ಧಾರಣಮಿತಿ ಲಕ್ಷಣದ್ವಯಾಭಿಧಾನಮಿದಮ್ | ⁸ಯಥೋಕ್ತಮ್ –

⁹ಅಥೋಽಶೇಷಗುಣೋನ್ನದ್ಧಂ ನಿರ್ದೋಷಂ ಯಾವದೇವ ಹಿ |
ತಾವದೇವೇಶ್ವರೋ ನಾಮ ತತ್ರ ಭೇದೋಽಪಿ ನ ಕೃಚಿತ್ || ಇತಿ |

ನಾರಾಯಣಪ್ರೀತಿರಿವ ರಮಾಯಾಃ ಪ್ರೀತಿರಪಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯೇತಿ ಜ್ಞಾಪನಾಯ ಕಮಲಾಲಯ
ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ ||

ಜೀವಬ್ರಹ್ಮೈಕ್ಯಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥತ್ವೇನ ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವಾಕ್ಷೇಪಃ

ಅತ್ರಾಹುರದ್ವೈತವಾದಿನಃ, ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಣೋರೇಕತ್ವಂ ಖಲು ಸಕಲವೇದಾನ್ತ-
ತನ್ಮಿಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಮ್ | ನ ಚ ¹⁰ತತ್ ನಾರಾಯಣಾಖ್ಯಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸದಾ
ಅಗಣ್ಯಗುಣಾಶ್ರಯತ್ವೇ ಸಮ್ಭವತಿ | ¹¹ಅತಾದ್ಯಗ್ರೂಪತ್ವಾತ್ ಜೀವಸ್ಯ | ¹²ನ ಹಿ
ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧಸ್ವಭಾವಾಯೋರೇಕತ್ವಂ ದೃಷ್ಟಮ್ | ಅತೋ ನ
¹³ಸ್ವಭಾವತೋಽಗಣ್ಯಗುಣಾಧಿಕರಣತ್ವಂ ನಾರಾಯಣಸ್ಯೇತಿ |

⁶ 'ಅಗಣ್ಯಗುಣನಿತ್ಯೈಕನಿಲಯಾಕೃತಿಃ' 'ಅಶೇಷದೋಷರಹಿತಃ' ಇತಿ ವಿಶೇಷಣದ್ವಯಂ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

⁷ ಉತ್ತರೇತಿ || ಉತ್ತರಪ್ರಬಂಧಸ್ಯ ಉತ್ತರಗ್ರಂಥಸ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಃ ಪ್ರಸಕ್ತಃ ತಸ್ಯ ಉಪೇಕ್ಷೇಪಾಯ ಪ್ರಾರಮ್ಭಾಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ (ಶ್ರೀನಿ)

⁸ ಏತಲ್ಲಕ್ಷಣದ್ವಯಸ್ಯ ನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪನಿರ್ಧಾರಣಹೇತುತ್ವೇಽನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನಸಮ್ಭವತಿಮಾಃ | ಯಥೋಕ್ತಮಿತಿ | ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಂ ಚ
ಸುಧಾಯಾಂ - (ಯದ್ಯೇವಂ ನ ಸಕಲಚೇತನಸಮುದಾಯಃ ಪರಮಾತ್ಮಾತ್ಮೇಕಿ)ಕಿಯತೀ ನೀಮಾ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ಯೇತ್ಯತ ಆಹ - ಅತ
ಇತಿ ಅಶೇಷಗುಣೋನ್ನದ್ಧತ್ವಂ ನಿರ್ದೋಷತ್ವಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ನಿರ್ಧಾರಣಹೇತುತ್ವೇನೋಕ್ತಮ್ | ಸ್ವಮತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣ
ಈಶ್ವರಾತಿರಿಕ್ತಸ್ಯಾಭಾವಂ ಸೂಚಯಿತುಮೀಶ್ವರ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ (ಸೂಚಯಿತುಂ ಸರ್ವತ್ರೇಶ್ವರ ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತಿಃ) | ಇದಂ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ
ಲಕ್ಷಣಂ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಸಿದ್ಧಮಿತಿ (ಹಿಶಬ್ಧಾರ್ಥಃ) ಹಿಶಬ್ಧಃ | (ಯಾವದ್ವಸ್ತು ಅಶೇಷಗುಣೋನ್ನದ್ಧಂ ನಿರ್ದೋಷಂ
ತಾವದ್ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದಿರೂಪಜಾತಂ ವಸ್ತು ಈಶ್ವರೋ)ತಾವದ್ವಸ್ತೀಶ್ವರೋ ನಾಮೇತ್ಯುಕ್ತೇ (ಸಮುದಾಯೈಕ್ಯಂ ಪ್ರತೀಯತೇ)
ಸಮುದಾಯೈಕ್ಯೇನ ಭೇದಾಭೇದಾವಜ್ಞೇಕೃತಾವಿತಿ ಪ್ರತೀಯತೇ | ತನ್ನಿರಾಕರೋತಿ- ತತ್ರೇತಿ || ಕೃಚಿಡಿತಿ | ಪರಸ್ಪರಂ
ಪರಮಾತ್ಮನಾ ಚೇತ್ಯರ್ಥ ಇತಿ (ಶ್ರೀನಿ)

⁹ ಅನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಉಪಮಾಧಿಕರಣ3-2-10

¹⁰ ತತ್ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಣೋರೇಕತ್ವಮ್ (ಶ್ರೀನಿ)

¹¹ ನಾರಾಯಣವತ್ ಅನನ್ತಗುಣಾಶ್ರಯತ್ವಾಭಾವಾದಿತಿ ಭಾವಃ (ಶ್ರೀನಿ)

¹² ಅಸ್ತು ವಾ ಜೀವಸ್ಯಾತ್ಯಾದ್ಯಗ್ರೂಪತ್ವಮ್ | ತಥಾಪಿ ಐಕ್ಯಮೇವ ಕಿಂ ನ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯತಃ ಆಹ | ನಹೀತಿ | ಜಲಾನಲವದಿತಿ ಭಾವಃ || (ಶ್ರೀನಿ)

¹³ ಸ್ವಭಾವತಃ ಪರಮಾರ್ಥತಃ |

ಅಜ್ಞಾನಾನುಪಪತ್ತ್ಯಾ ಐಕ್ಯಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥತ್ವನಿರಾಸಃ

ತದಯುಕ್ತಮ್ | ಸ್ಯಾದಿದಂ ಯದಿ ಜೀವ-ಬ್ರಹ್ಮಣೋರೇಕತ್ವಂ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಃ ಸ್ಯಾತ್ | ನ ಚೈವಂ ಸಮ್ಭವತಿ | ತಥಾತ್ಮೇ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ¹⁴ ಅನಾರಮ್ಭಣೀಯತ್ವಪ್ರಸಜ್ಞಾತ್ | ಯತ್ ಖಲು ಅಧಿಕಾರಿವಿಷಯಪ್ರಯೋಜನ ಸಮ್ಭವತ್ ತತ್¹⁵ ಆರಮ್ಭಣೀಯಂ ದೃಷ್ಟಮ್ | ನ ಚ¹⁶ ಏತತ್ ಅದ್ವೈತವಾದೇ ಸಮ್ಭವತಿ | ಅಧಿಕಾರ್ಯಾದಿಸಿದ್ಧೇರಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧ್ಯಧೀನತ್ವಾತ್¹⁷ ನ ಚ ತತ್ತ್ವಕ್ಷೇ ಅಜ್ಞಾನಮುಪಪದ್ಯತೇ | ಕಥಮ್? ಇತಿ, ತತ್ರಾಹ -

ಅಜ್ಞತಾಽಖಿಲಸಂವೇತ್ತುರ್ಭಟತೇ ನ ಕುತಶ್ಚನ |

ಅಜ್ಞಾನಂ ಹಿ¹⁸ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ಕ್ವಚಿತ್ ಸಮ್ಭವತಿ | ನ ಚ ತತ್ತ್ವಕ್ಷೇ ಪರಮಾತ್ಮಾತಿರಿಕ್ತಂ¹⁹ ವಸ್ತು ವಿದ್ಯತ ಇತಿ²⁰ ತಸ್ಯೈವಾಜ್ಞಾನಂ ವಕ್ತವ್ಯಮ್ | ನ ಚ²¹ ತಸ್ಯ ಕುತಶ್ಚನ²² ಕುತ್ರಾಪಿ²³ ತತ್ ಸಮ್ಭವತಿ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾತ್ | ಅತೋ ವ್ಯಾಪಕೀಭೂತಾಶ್ರಯವಿಷಯಾನುಪಪತ್ತ್ಯಾ ವ್ಯಾಪ್ಯಸ್ಯಾಜ್ಞಾನಸ್ಯಾಪ್ಯನುಪಪತ್ತಿಃ |

¹⁴ 'ಪ್ರೇಕ್ಷಾವದನುಪಾದೇಯತ್ವಪ್ರಸಜ್ಞಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |' (ಪರಶುವ್ಯಾಖ್ಯಾ)

¹⁵ ಪ್ರೇಕ್ಷಾವದ್ವಿಃ ಉಪಾದೇಯಂ ದೃಷ್ಟಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |

¹⁶ ಅಧಿಕಾರಿ-ವಿಷಯ-ಪ್ರಯೋಜನ-ಸಮ್ಭವತ್ವಂ |

¹⁷ ಅಜ್ಞೋಹ್ಯಧಿಕಾರೀ | ಅಜ್ಞಾತೋ ಹಿ ವಿಷಯಃ | ಅಜ್ಞಾನನಿವೃತ್ತಿಃ ಪ್ರಯೋಜನಂ ಇತ್ಯೇವಂ ಅಧಿಕಾರ್ಯಾದಿಸಿದ್ಧೇಃ ಅಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧ್ಯಧೀನತ್ವಾತ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ (ಶ್ರೀನಿ)

¹⁸ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ಪುರುಷಸ್ಯ, ಕ್ವಚಿತ್ ವಿಷಯೇ |

¹⁹ ವಸ್ತು ಜೀವಾಖ್ಯಂ |

²⁰ ಪರಮಾತ್ಮನ ಏವ |

²¹ ಪರಮಾತ್ಮನಃ |

²² ಕಸ್ಮಿನ್ನಪಿ ವಿಷಯೇ |

²³ ಅಜ್ಞಾನಂ |

ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾಜ್ಞಾನಾಭಾವಯೋವ್ಯಾಪ್ತಿಸಮರ್ಥನಮ್

ನನು ಸರ್ವಜ್ಞಸ್ಯಾಜ್ಞತಾ ನ ಘಟತ ಇತ್ಯತ್ರ ²⁴ನಾನ್ವಯದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ²⁵ | ಪರಮಾತ್ಮನಾ ವಿನಾ
ಅನ್ಯಸ್ಯ ಸರ್ವಜ್ಞಸ್ಯಾಭಾವಾತ್ | ನಾಪಿ ವ್ಯತಿರೇಕ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ ²⁶ಅಜ್ಞಾನಾಶ್ರಯಸ್ಯಾನ್ಯಸ್ಯ²⁷
ಪರೇಣಾನಭ್ಯುಪಗಮಾತ್ | ತತ್ ಕಥಮೇತತ್? ಇತಿ | ಮೈವಮ್ | 'ಯೋ ಯತ್ರ ಜ್ಞಾನವಾನ್
ನಾಸೌ ತತ್ರಾಜ್ಞಾನವಾನ್' ಇತಿ ²⁸ಸಾಮಾನ್ಯವ್ಯಾಪ್ತೇರವಿರೋಧಾತ್ |

ನನು ಸರ್ವಂ ಹಿ ಯೋ ಜಾನಾತಿ ಸ ಸರ್ವಜ್ಞಃ | ತಿಸ್ರಶ್ಚಾಸ್ಯ ವಿಧಾಃ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ | ²⁹ಪ್ರಮಾಣತೋ
ವಾ ಸರ್ವಂ ಜಾನೀಯಾತ್ ³⁰ಭ್ರಾನ್ಯಾ ವಾ ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧಯಾ ಪ್ರಜ್ಞಯಾ ವಾ | ನ ಚೈತಾ ವಿಧಾ
ವಿನಾ ಅಜ್ಞಾನೇನೋಪಪದ್ಯಂತೇ | ³¹ಕೂಟಸ್ಥಸ್ಯ ಅಜ್ಞಾನಾದ್ಯತೇ ಪ್ರಮಾತ್ಯತ್ವಾಯೋಗಾತ್ |
ಭ್ರಾನ್ತೇಶ್ಚ ಅಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯತ್ವಾತ್ | ಸ್ವರೂಪಪ್ರಜ್ಞಾಯಾಶ್ಚ
ನಾನ್ತರೇಣಾಜ್ಞಾನಮಶೇಷಾರ್ಥಸಂಭೃತಿಃ |³² ಅಸಂಭೃತ್ವಾತ್ | 'ಅಸಂಖ್ಯೇ ಹ್ಯಯಂ ಪುರುಷಃ' ಇತಿ
ಶ್ರುತೇಃ | ಅತಃ ಸರ್ವಜ್ಞತಾಽಪ್ಯಜ್ಞಾನವತ್ತಾಮಾಕ್ಷಿಪತ್ಯೇವ³³ ಪರಮಾತ್ಮನೋ, ನ ಪ್ರತಿಕ್ಷಿಪತೀತಿ |

ಮೈವಮ್ | ಮಾ ಭೂತ್ ಪ್ರಮಾಣೇನ ಮಾ ಚ ಭೂತ್ ಭ್ರಾನ್ಯಾ, ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನೇನೈವ
ಪರಮಾತ್ಮನಃ ಸರ್ವಜ್ಞತಾಙ್ಗೇಕಾರಾತ್ | ಅಸಂಭೃತ್ವಂ ತು ³⁴ತತ್ತ್ವತಫಲಲೇಪಾಭಾವಮಾತ್ರಮ್ |

²⁴ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಅಜ್ಞಾನಾಶ್ರಯೋ ನ ಭವತಿ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾತ್ ಇತ್ಯನುಮಾನೇ(ಶ್ರೀನಿ)

²⁵ ಅನ್ವಯವ್ಯಾಪ್ತೌ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ ನಾಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ (ಶ್ರೀನಿ) 'ವ್ಯಾಪ್ತಿಗ್ರಹಣಸ್ಥಲಂ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ | ನ ದ್ವಿವಿಧಃ | ಸಾಧರ್ಮ್ಯದೃಷ್ಟಾನ್ತೋ
ವೈಧರ್ಮ್ಯದೃಷ್ಟಾನ್ತಶ್ಚೇತಿ | ತತ್ರ ಅನ್ವಯವ್ಯಾಪ್ತಿಗ್ರಹಣಸ್ಥಲಂ ಸಾಧರ್ಮ್ಯದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ | ಯಥಾ ಧೂಮಾನುಮಾನೇ ಮಹಾನಸಃ ||
(ಪ್ರಮಾಣಪದ್ಧತಿಃ)

²⁶ ವ್ಯತಿರೇಕವ್ಯಾಪ್ತಾವಪಿ ದೃಷ್ಟಾನ್ತೋ ನಾಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ) 'ವ್ಯತಿರೇಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗ್ರಹಣಸ್ಥಲಂ ವೈಧರ್ಮ್ಯದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ | ಯಥಾ ತತ್ವೇವ
ಮಹಾಪ್ರದ ಇತಿ |' (ಪ್ರಮಾಣಪದ್ಧತಿ)

²⁷ ಅನ್ಯಸ್ಯೇತಿ | ಪರಮಾತ್ಮಾತಿರಿಕ್ತಸ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಜಡಸ್ಯ ಜೀವಸ್ಯ ಚ ಅಜ್ಞಾನಕಲ್ಪಿತತ್ವೇನ ಅಜ್ಞಾನಾಶ್ರಯತ್ವಾಯೋಗಾತ್ |
ಯಥೋಕ್ತಮ್ - ಆಶ್ರಯತ್ವವಿಷಯತ್ವಭಾಗಿನೀ ನಿರ್ವಿಶೇಷಚಿರೀವ ಕೇವಲಾ | ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತಮನೋ ಹಿ ಪಶ್ಚಿಮೋ ನಾಶ್ರಯೋ
ಭವತಿ ನಾಪಿ ಗೋಚರಃ | ಇತಿ | ತಥಾ ಚಾಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಾತ್ಪ್ರತಿಜ್ಞೇವಾದಿಸಿದ್ಧಿಃ | ತತ್ಸಿದ್ಧೌ ಚ
ತದಾಶ್ರಿತಾಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿರಿತ್ಯನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ ||(ಶ್ರೀನಿ)

²⁸ ಸಾಮಾನ್ಯವ್ಯಾಪ್ತೇರಿತಿ | ಸಾಮಾನ್ಯವ್ಯಾಪ್ತೌ ಚ ಘಟಾದಿಜ್ಞಾನವಾನ್ ದೇವದತ್ತೋ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ | ತಥಾ ಚ
ಸಾಮಾನ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂಲಕಮಿದಂ ಸಾಮಾನ್ಯತೋ ದೃಷ್ಟಾನುಮಾನಮಿತಿ ಭಾವಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

²⁹ ಅನ್ತಃಕರಣವೃತ್ತ್ಯಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಸ್ಯಾ ಏವ ತನ್ಮತೇ ಪ್ರಮಾಣತ್ವೇನ ವ್ಯವಹಾರಾದಿತಿ ಭಾವಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

³⁰ ತಥಾ ಚ ಸರ್ವವಿಷಯಕಂ ಜ್ಞಾನಂ ಭ್ರಮರೂಪಮಿತ್ಯಾಶಯಃ |

³¹ ನಿರ್ವಿಕಾರಸ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೂಟಂ ಅವ್ಯಾಕೃತಾಕಾಶಃ, ತದ್ವತ್ ಸ್ಥಿತಃ ಕೂಟಸ್ಥಃ | ಸಾದೃಶ್ಯಂ ಚ ನಿರ್ವಿಕಾರತ್ವೇನೇತಿ ಕೂಟಸ್ಥಶಬ್ದೇನ
ನಿರ್ವಿಕಾರತ್ವಂ ಲಭ್ಯತ ಇತಿ ಜ್ಞಾತವ್ಯಮ್ || (ಶ್ರೀನಿ)

³² ಸಮಸ್ತಪದಾರ್ಥಸಮ್ಭೃತಃ |

³³ ಸರ್ವಜ್ಞತಾ ಅಜ್ಞಾನವತ್ತಾಂ ಸಾಧಯತ್ಯೇವ, ನ ನಿಷೇಧತೀತ್ಯರ್ಥಃ |

³⁴ ಶುಭಾಶುಭಪದಾರ್ಥಸಮ್ಭೃತವೃತ್ತಿಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪಫಲಲೇಪಾಭಾವ ಏವ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

ನ ಚ ಸಮ್ಭವಿರಹ ಏವ | 'ಯಥಾಕಾಶಸ್ಥಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ವಾಯುಃ' ಇತ್ಯಾದಿ
³⁵ತಥಾವಿಧದೃಷ್ಟಾನೋಪಾದನಾತ್ |

ತದಿದಮುಕ್ತಂ 'ಅಖಿಲಸಂವೇತ್ತುಃ' ಇತಿ | ಅತ್ರ 'ಸಮ್' ಇತ್ಯುಪಸರ್ಗೇಣ ಭ್ರಾನ್ಯಾ ಸರ್ವಜ್ಞತಾಂ
ವಾರಯತಿ³⁶, ³⁷ತಾಚ್ಛೀಲಕತ್ಯನ್ ಪ್ರತ್ಯಯೇನ ಪ್ರಮಾಣಜನ್ಯತಾಮಿತಿ
ಸ್ವಭಾವಜ್ಞಾನೇನೈವೋಕ್ತಾ³⁸ ಭವತಿ |

ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಣೋರುಪಾಧಿನಿಮಿತ್ತಭೇದಶಬ್ದಾ

ಶಬ್ದತೇ –

ಉಪಾಧಿಭೇದಾದ್ಭಿತ್ತತ ಇತಿ ಚೇತ್...

ಉಪಾಧಿನಿಮಿತ್ತೋ ಭೇದ ಉಪಾಧಿಭೇದಃ | ಘಟತೇ ಅಜ್ಞತೇತಿ ಸಮ್ಭವಃ | ಯದುಕ್ತಂ
'ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಖಿಲಸಂವೇತ್ತುರಜ್ಞತಾ ನ ಘಟತೇ' ಇತಿ | ತನ್ನ | ಅಜ್ಞಾನಸ್ಯ ³⁹
ಜೀವಾಶ್ರಯತ್ವಾಭ್ಯುಪಗಮಾತ್ |

ನನು ಜೀವೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ನ ಭಿದ್ಯತೇ⁴⁰ ಇತಿ ತೇ ಮತಮ್ | ಸತ್ಯಮ್ |
ತಥಾಪ್ಯುಪಾಧಿನಿಮಿತ್ತೋ ಭೇದೋಽಸ್ತೇವ⁴¹ | ತತ್ರ ಯಥಾ ಸತ್ಯಪಿ
ಬಿಮ್ಬಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಯೋರೈಕೈ ದರ್ಪಣಾದ್ಯುಪಾಧಿನಿಮಿತ್ತಭೇದಾತ್ ಬಿಮ್ಬಸ್ಯಾವದಾತತ್ವೇಽಪಿ⁴²
ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಸ್ಯ ಶ್ಯಾಮತಾ⁴³ ⁴⁴ಘಟತೇ ಏವಂ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಣೋಃ ಸತ್ಯಪ್ಯಭೇದೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ
ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವೇಽಪಿ ಜೀವಸ್ಯಾಜ್ಞತಾ ಘಟತ ಏವ ⁴⁵ಉಪಾಧಿ ಭೇದಾದಿತಿ |

ಜೀವಾಜ್ಞಾನವಾದಿಮಾಯಿಮತೇಅಜ್ಞಾನೋಪಾಧ್ಯೋರ್ಭೇದೇ ಅಪಸಿದ್ಧಾನ್ತಾನವಸ್ಥಾದೋಷೌ

⁴⁶ತದಿದಂ ದೂಷಯಿತುಂ ಪೃಚ್ಛತಿ—

³⁵ ಲೇಪಾಭಾವರೂಪಸಂಭವೋಪೇತವಾಯುರೂಪದೃಷ್ಟಾನೋತ್ಪರ್ಧಃ |

³⁶ ಸಮಿತ್ಯುಪಸರ್ಗೇಣ ವೇದನಸ್ಯ ಪ್ರಮಾಣರೂಪತಯಾ ಉಕ್ತತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

³⁷ ತಾಚ್ಛೀಲಕತ್ಯನ್ ಪ್ರತ್ಯಯಾನ್ತೇನ ಸಂವೇತ್ಯಶಬ್ದೇನ |

³⁸ ಇತ್ಯೇವಂ ಪ್ರಮಾಣಜ್ಞಾನೇನ ಭ್ರಾನ್ಯಾ ಚ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವೇ ನಿರಾಕೃತೇ ಸತಿ ಸ್ವರೂಪಪ್ರಜ್ಞಯೈವ ಸರ್ವಜ್ಞತಾ ಉಕ್ತಾ ಭವತಿ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

³⁹ ವಾಚಸ್ಪತಿಪಕ್ಷೋಽಯಮಿತಿ ಜ್ಞಾತವ್ಯಮ್ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁴⁰ ತಥಾ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇವಾಜ್ಞಾನಮಜ್ಞೇಕೃತಂ ಸ್ಯಾತ್ | ತಥಾ ಚೋಕ್ತದೋಷಸ್ತದವಸ್ಥ ಏವೇತಿ ಭಾವಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁴¹ ಜೀವ-ಬ್ರಹ್ಮಣೋರಿತಿ ಶೇಷಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁴² ನಿರ್ಮಲತ್ವೇಽಪಿತ್ಯರ್ಥಃ |

⁴³ ಸಮಲತ್ವಂ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

⁴⁴ ಉಪಾಧೇಃ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಪಕ್ಷಪಾತಿತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁴⁵ ಅನ್ತಃಕರಣಾದ್ಯುಪಾಧೇರಪಿ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಭೂತಜೀವಪಕ್ಷಪಾತಿತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁴⁶ ಅಜ್ಞಾನಂ ಜೀವಾಶ್ರಿತಮಿತಿ ವಾಚಸ್ಪತಿಮತಂ ದೂಷಯಿತುಮಿತ್ಯರ್ಥಃ |

ಸ ಸ್ವಭಾವತಃ || 2 ||

ಅಜ್ಞಾನತೋ ವಾ..

ಸ್ಯಾದಪೀದಂ ಜೀವಾಜ್ಞಾನಮತಂ ಯದ್ಯುಪಾಧಿರುಪಪದ್ಯೇತ | ⁴⁷ಸ ಏವ ವಿವಿಚ್ಯತಾಮ್ | ಕಿಂ ಸ್ವಭಾವತಃ ಅಕಲ್ಪಿತ ಇತಿ ಯಾವತ್ | ಅಜ್ಞಾನತೋ ವಾ ಕಲ್ಪಿತಃ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಆದ್ಯಂ ದೂಷಯತಿ—

⁴⁸ದ್ವೈತಸ್ಯ ಸತ್ಯತಾ ⁴⁹ಸ್ವತ ಏವ ಚೇತ್ |

ತಥಾ ಚಾಪಸಿದ್ಧಾಂತಃ⁵⁰ ಸ್ಯಾತ್ ಇತಿ ಭಾವಃ |

ದ್ವಿತೀಯಂ ನಿರಾಕರೋತಿ—

ಅನವಸ್ಥಿತಿರಜ್ಞಾನಹೇತೌ..

ಅಜ್ಞಾನಹೇತಾವಿತಿ ತತ್ಪುರುಷೋ ಬಹುವ್ರಿಹಿಶ್ಚ ದ್ವಾವಪಿ ತನ್ವೇಣ ಉಪಾತ್ತೌ | ಸ ಇತಿ ಪ್ರಥಮಾಂತಂ ಪ್ರಕೃತಮಪಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಇಹ ಸಪ್ತಮ್ಯಂತಂ ಸಮ್ಬದ್ಧತೇ | ಅಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಹೇತೌ ಉಪಾಧೌ ಅಜ್ಞಾನಹೇತುಕೇ ಅಜ್ಞೇಕ್ರಿಯಮಾಣೇ ಅನವಸ್ಥಿತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ | ಸತಿ ಖಲು ಉಪಾಧೌ ತದ್ಭಿನ್ನಸ್ಯ ಜೀವಸ್ಯ ಅಜ್ಞಾನಂ ಸ್ಯಾತ್ | ಉಪಾಧಿಶ್ಚ ಅಜ್ಞಾನೇ ಸತಿ ಸ್ಯಾತ್ ಅಜ್ಞಾನಂ ಚ ಉಪಾಧೌ ಸತೀತಿ |

ನನ್ವೇವಮಜ್ಞಾನೋಪಾಧಿಪರಮ್ಪರೈವ ಸ್ಯಾತ್ ನಾನಾವಸ್ಥಾ ಇತಿ ಚೇನ್ನ | ಅಸಿದ್ಧವಿಷಯತ್ವೇನ ಅನವಸ್ಥಾತ್ವಾತ್ | ಅಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರತೀತಿಸಿದ್ಧಂ ಪರಮ್ಪರಾಂ ಕಲ್ಪಯಿಷ್ಯತೀತಿ ಚೇನ್ನ | ಅತ್ಯಂತಿಕಭೇದೇನೈವ ತಸ್ಮೋಪಪತ್ತೇಃ |

ಜೀವಾಜ್ಞಾನವಾದಮಾಯಿಮತೇ ಅಜ್ಞಾನೋಪಾಧ್ಯೋರ್ಭೇದೇ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯದೋಷಃ

ಸ್ಯಾದೇವಂ, ಯದಿ ಅಜ್ಞಾನೋಪಾಧಿವ್ಯಕ್ತಿಭೇದಃ ಸ್ಯಾತ್ | ನ ಚೈವಮ್ | ಏಕಮೇವ ಅಜ್ಞಾನಂ ಉಪಾಧಿಶ್ಚ ಇತ್ಯಜ್ಞೇಕಾರಾದಿತಿ ಚೇತ್, ಏವಂ ತರ್ಹಿ ಮಾ ಭೂತ್ ಅನವಸ್ಥಾ | ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯಸ್ತು ಭವಿಷ್ಯತಿ ಇತ್ಯಾಹ—

⁴⁷ ಉಪಾಧಿರೇವ |

⁴⁸ ದ್ವೀತಿ ಭಾವಪ್ರಧಾನಂ, ತಥಾ ಚ ದ್ವಿತ್ವಸಂಖ್ಯಯಾ ಇತಂ ದ್ವೀತಂ, ದ್ವೀತಮೇವ ದ್ವೈತಂ ದ್ವಿತೀಯಂ, ತಸ್ಯ (ದ್ವಿತೀಯವಸ್ತುನಃ) ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁴⁹ ಮೂಲೇ ಸ್ವತ ಏವೇತ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವಭಾವತ ಏವ ಅಕಲ್ಪಿತಶ್ಚೇತ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁵⁰ ತಥಾ ಚ ದ್ವಿತೀಯೋಪಾಧೇಃ ಸತ್ಯತ್ವಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಾದ್ಯೈತಭಜ್ಞಾಪತ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ | ತಥಾ ಚ ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತಃ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ವಾಸನ್ಯೋನ್ಯಸಿದ್ಧಿತಾ || 03 ||

ವಾಶಬ್ಧೋ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಿಕಲ್ಪೇ | ಅನ್ಯೋನ್ಯೇನ ಸಿದ್ಧಿಯೋಸ್ತಾವನ್ಯೋನ್ಯಸಿದ್ಧಿಃ |
ತತ್ತ್ವಾವೋಽನ್ಯೋನ್ಯಸಿದ್ಧಿತಾ | ಅಜ್ಞಾನೋಪಾಧ್ಯೋರಿತಿ ಸಮ್ಪನ್ಧಃ |

ಜೀವಾಜ್ಞಾನವಾದಿಮಾಯಾಮತೇ ಅಜ್ಞಾನೋಪಾಧ್ಯೋರ್ಭೇದೇ ಚಕ್ರಕದೋಷಃ

ನನೂಪಾಧೇರಜ್ಞಾನನಿಮಿತ್ತಕತ್ವೇ⁵¹ಽಪ್ಯಜ್ಞಾನಸ್ಯ ⁵²ಉಪಾಧಿಹೇತುಕತ್ವಾಭಾವಾತ್ ಕಥಂ
ಇತರೇತರಾಶ್ರಯಃ? ಭೇದ ಏವ ಹ್ಯುಪಾಧಿನಿಮಿತ್ತೋ⁵³ಽಙ್ಗೇಕ್ರಿಯತ ಇತ್ಯತ ಆಹ

ಚಕ್ರಕಪತ್ತಿರಥವಾ..

ಅಥ ವಾ ಇತ್ಯಯಂ ⁵⁴ನಿಪಾತಸಮುದಾಯಃ ⁵⁵ಪಕ್ಷಾಂತರದ್ಯೋತಕಃ | ಯದ್ಯಪಿ ಭೇದ
ಏವೋಪಾಧ್ಯಧೀನ ಉಕ್ತಃ ತಥಾಪಿ ಉಪಾಧಿಭಿನ್ನೇ ಜೀವೇಽಪಿ ಅಜ್ಞಾನಮಙ್ಗೇಕ್ರಿಯಮಾಣಂ
ಪರಮ್ಪರಯಾ ಉಪಾಧಿಹೇತುಕಂ ಭವೇತ್ ಇತಿ ⁵⁶ನೇತರೇತರಾಶ್ರಯಃ
ಶಕ್ಯಸಮಾಧಾನಃ | ⁵⁷ಪರಸ್ಪರಾನಾಶ್ರಯಣೇಽಪಿ ಚಕ್ರಕಮಾಪದ್ಯತ ಏವ | ಅಜ್ಞಾನಾಧೀನ⁵⁸
ಉಪಾಧಿಃ ತದಧೀನೋ⁵⁹ ಭೇದಃ ⁶⁰ಭಿನ್ನಾಶ್ರಯಮಜ್ಞಾನಮಿತಿ |

ಅಥ ವಾ ಅಥಶಬ್ದ ಏವ ⁶¹ಪೂರ್ವತ್ರ ಸಮ್ಪದ್ಧತೇ | ವಾ ಶಬ್ದೇನ ಆತ್ಮಾಶ್ರಯತ್ವಾದಿಕಂ ⁶²
ಪಕ್ಷಾಂತರೇ ಸೂಚಯತಿ |

⁵¹ ಅಜ್ಞಾನಕಲ್ಪಿತತ್ವೇಽಪಿ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

⁵² ಉಪಾಧಿಕಲ್ಪಿತತ್ವಾಭಾವಾತ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

⁵³ ಔಪಾಧಿಕಃ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

⁵⁴ ಅಥ ವೇತಿ ನಿಪಾತಸಮುದಾಯಃ ಅವ್ಯಯದ್ವಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁵⁵ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಪರಮ್ಪರಾಶ್ರಯಣಪಕ್ಷಾತ್ ಪಕ್ಷಾಂತರಂ ಪರಮ್ಪರಾನಾಶ್ರಯಣರೂಪಂ ತದ್ವೋತಕ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁵⁶ ನೇತರೇತರಾಶ್ರಯಃ ಶಕ್ಯಸಮಾಧಾನ ಇತಿ | ತಥಾ ಚಾಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧೌ ತತ್ಕಲ್ಪಿತೋಪಾಧಿಸಿದ್ಧಿಃ | ತತ್ಸಿದ್ಧೌ ಚ ಉಪಾಧಿಭಿನ್ನೇ
ಜೀವೇಽಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿರಿತಿ ಕೋಟಿದ್ವಯಮಭ್ಯುಪೇತ್ಯಪೂರ್ವೋಕ್ತಾನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯಃ ನ ಶಕ್ಯಸಮಾಧಾನಃ | ಸಮಾಧಾನಂ ಕರ್ತುಂ

ಪರಿಹರ್ತುಮಿತಿ ಯಾವತ್ | ನ ಶಕ್ಯಃ | ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯೋ ಭವಿಷ್ಯತ್ಯೇವ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁵⁷ ಅಜ್ಞಾನಂ ಭೇದದ್ವಾರಾ ಉಪಾಧಿಹೇತುಕಂ ಇತ್ಯನಙ್ಗೇಕಾರೇಽಪೀತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁵⁸ ಅಜ್ಞಾನಕಲ್ಪಿತಃ |

⁵⁹ ಉಪಾಧಿನಿಮಿತ್ತಃ | (ಔಪಾಧಿಕಃ)

⁶⁰ ಉಪಾಧಿಭಿನ್ನಜೀವವೃತ್ತಿಃ |

⁶¹ ಪೂರ್ವತ್ರೇತಿ | ಚಕ್ರಕಪತ್ತಿರಥ ಇತ್ಯೇವಂ ಪೂರ್ವಾವಾಕ್ಯ ಏವ ಸಮ್ಪದ್ಧತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁶² ಪಕ್ಷಾಂತರ ಇತಿ | ಅನ್ತಃಕರಣಾದಿಕಮೇವ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಭೇದಹೇತುಭೂತೋಪಾಧಿರಿತಿ ವಾಚಸ್ಪತಿಪಕ್ಷಾತ್ ಪಕ್ಷಾಂತರೇ ವಿವರಣಕಾರಪಕ್ಷ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

ಜೀವಾಜ್ಞಾನವಾದಿಮಾಯಿಮತೇ ಅಜ್ಞಾನೋಪಾಧ್ಯೋರಭೇದೇ

ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತಾತ್ಮಶ್ರಯದೋಷೌ

⁶³ತತ್ರೇಯಮಾಶಙ್ಕಾ | ಸ್ಯಾದೇತದನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯಾದಿಕಂ ಯದಿ ಅಂತಃಕರಣಾದಿಕಂ⁶⁴
ಅಜ್ಞಾನಾದನ್ಯದೇವೋಪಾದಿತಯಾ ಅಜ್ಞೇಕ್ರಿಯತೇ | ⁶⁵ನ ಚೈವಮ್ | ಅಜ್ಞಾನಸ್ಯೋಪಾಧಿತಯಾ
ಅಜ್ಞೇಕಾರಾತ್ |

ನನ್ನವಿದ್ಯಾ ⁶⁶ಕಿಂಸಮ್ಪನ್ನಿನೀ ಭೇದನಿಮಿತ್ತಂ? | ದರ್ಪಣಾದಿದ್ರವ್ಯಮಪಿ ⁶⁷ಕಿಂಸಮ್ಪನ್ನಿ
ಭೇದನಿಮಿತ್ತಮ್? | ⁶⁸ಮುಖಮಾತ್ರಸಮ್ಪನ್ನಿ ಇತಿ ಚೇತ್, ಇಹಾಪಿ ⁶⁹ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪಮಾತ್ರಸಮ್ಪನ್ನಿ
ಅಜ್ಞಾನಂ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಭೇದಂ ಕರೋತಿ | ಸ್ವರೂಪಮಾತ್ರಸಮ್ಪನ್ನಿನೋಽಪ್ಯಜ್ಞಾನಸ್ಯ
⁷⁰ಜೀವಭಾಗಪಕ್ಷಪಾತಿತಾ ⁷¹ದರ್ಪಣಾದಿವತ್ ಯುಜ್ಯತ ಇತಿ |

ತತ್ರಾಪಿ ವಕ್ತವ್ಯಂ ತದಜ್ಞಾನಂ ಅಜ್ಞಾನಕಲ್ಪಿತಂ? ಉತ ನ? ಇತಿ | ನೇತಿ ಪಕ್ಷೇ
⁷²ಪೂರ್ವವದಪಸಿದ್ಧಾಂತಃ | ಆದ್ಯೇ ತ್ವಾತ್ಮಾಶ್ರಯಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ |

⁶³ ಪಕ್ಷಾಂತರಮೇವ ದರ್ಶಯತಿ | ತತ್ರೇಯಮಾಶಙ್ಕೇತಿ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁶⁴ ಅಂತಃಕರಣಾದಿಕಮಿತ್ಯತ್ರ ಆದಿಪದೇನ ದೇಹೇನ್ವಿಯಗ್ರಹಣಮ್ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁶⁵ ಅಂತಃಕರಣಾದಿಕಂ ಉಪಾಧಿತಯಾ ನ ಅಜ್ಞೇಕುರ್ಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

⁶⁶ ಕಿಂ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಭೂತಂ ಜೀವಂ ಸಮ್ಪದ್ಧ ಭೇದಂ ಕರೋತಿ? ಉತ ಬಿಂಬಭೂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮ್ಪದ್ಧ? ಇತಿ ಪ್ರಶ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಃ |

⁶⁷ ಕಿಂ ಬಿಂಬಭೂತಂ ಮುಖಂ ಸಮ್ಪದ್ಧ ಭೇದಂ ಕರೋತಿ? ಉತ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಭೂತಂ ಪ್ರತಿಮುಖಂ ಸಮ್ಪದ್ಧ? ಇತಿ ಪ್ರಶ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಃ |

⁶⁸ ದರ್ಪಣಾದಿದ್ರವ್ಯಂ ಬಿಂಬಭೂತಂ ಮುಖಮಾತ್ರಮೇವ ಸಮ್ಪದ್ಧ ಭೇದನಿಮಿತ್ತಂ ಭವತಿ | ನ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ ಘಟಾದಿಕಂ ಸಮ್ಪದ್ಧೇತಿ
ಮಾತ್ರಶಬ್ದಾರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁶⁹ ಬಿಂಬಪ್ರತಿಬಿಂಬಭೂತಜೀವಬ್ರಹ್ಮಾನುಸ್ಯೋತಚಿನ್ಮಾತ್ರರೂಪಸ್ವರೂಪಮಾತ್ರೇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁷⁰ ಉಪಾಧೇಃ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಪಕ್ಷಪಾತಿತ್ವಸ್ವಭಾವೈನ ಸ್ವಭಾವನ್ಯಾನಪಾಯಾತ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪಮಾತ್ರಸಮ್ಪನ್ನಿ ಅಜ್ಞಾನಂ
ಸ್ವಕಾರ್ಯದುಃಖಾದಿಕಂ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಭೂತೇ ಜೀವೇ ದರ್ಶಯತೀತ್ಯೇತದಿತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁷¹ ಯಥಾ ಮುಖಪ್ರತಿಮುಖಾನುಸ್ಯೋತಮುಖಮಾತ್ರಂ ಸಮ್ಪದ್ಧಾಪಿ ದರ್ಪಣಾದಿಕಂ ಸ್ವಕಾರ್ಯಮಾಲಿನ್ಯಾದಿಕಂ ಪ್ರತಿಮುಖೇ ಏವ
ಪ್ರದರ್ಶಯತಿ | ನಾನ್ಯತ್ರ | ತದ್ವದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

⁷² ಪೂರ್ವವದಿತಿ || ಅಂತಃಕರಣಾದ್ಯುಪಾಧೇರಜ್ಞಾನಾಕಲ್ಪಿತತ್ವಾಜ್ಞೇಕಾರೇ ಸತ್ಯತ್ವಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಾ ಅದ್ಯೇತಭಙ್ಗಾಪತ್ತ್ಯಾ ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತ ಉಕ್ತಃ |
ತದ್ವತ್ ಅಜ್ಞಾನರೂಪೋಪಾದೇರಪಿ ಅಜ್ಞಾನಾಕಲ್ಪಿತತ್ವಾಜ್ಞೇಕಾರೇ ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

ನನ್ನಜ್ಞಾನಂ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಭೇದಶ್ಚಾನಾದಿರೇವ⁷³ ಕಿಂ ನಾಮ? ಅಜ್ಞಾನಾಧೀನ ಏವೇತಿ
ಕಥಮಾತ್ಮಾಶ್ರಯಾದಿಕಂ? ಇತಿ | ಮೈವಮ್ | ಕಿಂಚಿದುಪಕಾರಾಭಾವೇ⁷⁴ ತದಧೀನತಾಯಾ ಏವ
ಮೃಷಾತ್ವಾತ್ | ⁷⁵ತದ್ಭಾವೇ ತ್ವಾತ್ಮಾಶ್ರಯಾದ್ಯನಿಸ್ತಾರಾತ್ | ಉತ್ಪತ್ತಿಜ್ಞಪ್ಪೋರಿವ
ಪ್ರವೃತ್ತಾದೇರಪಿ⁷⁶ ಪ್ರತಿಬನ್ಧೇನ ತಸ್ಯ ದೂಷಣತ್ವಾತ್ | ಬಿಮ್ಬಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಯೋರಭೇದಾಭಾವಸ್ಯ
⁷⁷ಅನ್ಯತ್ರೋಪಪಾದಿತತ್ವಾತ್ ದೃಷ್ಟಾನ್ತೋ ನಿರಸ್ತ ಏವ |

ಸತ್ಯೋಪಾಧಿಕೃತಸತ್ಯಭೇದವಾದ್ಯದ್ವೈತವಾದಾನುವಾದನಿರಾಸ:

⁷⁸ಅಪರ ಆಹ— 'ಸ್ಯಾದಿದಂ ⁷⁹ಮಾಯಾವಾದಿನಾಂ ದೂಷಣಂ ನಾಸ್ಮಾಕಮ್ | 'ಏಕಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮ
⁸⁰ಅನ್ತಃಕರಣಾದ್ಯನನ್ತೋಪಾಧ್ಯವಚ್ಛೇದಾತ್ ಅನನ್ತಜೀವಭಾವಮಾಪಾದ್ಯತೇ' ಇತ್ಯಜ್ಞೇಕಾರೇಽಪಿ
ಭೇದಸ್ಯ ಉಪಾಧೀನಾಂ ಚ ಅಸ್ಮಾಭಿಃ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾನಜ್ಞೇಕಾರಾತ್ | ಭೇದಸತ್ಯತ್ವಜ್ಞೇಕಾರೇಽಪಿ
ಸ್ವಾಭಾವಿಕಭೇದಾನಜ್ಞೇಕಾರೇಣ ⁸¹⁸²ಅದ್ವೈತವಾದಾವಿರೋಧಾತ್ | ಉಪಾಧೇಃ
ಅಜ್ಞಾನಕಲ್ಪಿತತ್ವಾಭಾವೇನ ಅನವಸ್ಥಾದ್ಯಭಾವಾತ್ | ⁸³ಅಂಶಾಂಶಿಭಾವೇನ
ಬಿಮ್ಬಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಭಾವಾಭಾವಾತ್ | ಅತೋ ಬ್ರಹ್ಮಜೀವಸಮ್ಬಂಧಿನೀ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾಜ್ಞತ್ವೇ ನ
ವಿರುದ್ಧೇತೇ' ಇತಿ | ತತ್ರಾಹಃ—

⁷³ ಜೀವ ಈಶೋ ವಿಶುದ್ಧಾಚಿದ್ವೇದಸ್ತಸ್ಯಾಸ್ತಯೋರ್ಧ್ವಯೋಃ | ಅವಿದ್ಯಾ ತಚ್ಚಿತೋರ್ಯೋಗಃ ಷಡಸ್ಮಾಕಮನಾದಯಃ || ಇತಿ
ವಚನಾದಿತಿ ಭಾವಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁷⁴ ಉತ್ಪತ್ತಿಜ್ಞಪ್ಪಿರೂಪೋಪಕಾರಾಭಾವೇ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁷⁵ ಪ್ರಯುಕ್ತಿರೂಪೋಪಕಾರಸದ್ಯಾವೇ ತು ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)
ಆದಿಪದೇನ ಪ್ರಯುಕ್ತಿಃ ಗೃಹ್ಯತೇ | ಪ್ರವೃತ್ತಿಗ್ರಹಣಂ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಾರ್ಥಮ್ | ಯಥಾ ಹಿ ಸ್ವಸ್ಯೈವ ಸ್ವಪ್ರವರ್ತಕತ್ವೇ ತತ್ರವರ್ತ್ಯಸ್ಯೈವ
ತತ್ರವರ್ತಕತ್ವೇ ವಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಾತ್ ಆತ್ಮಾಶ್ರಯಾದಿಕಮ್ | ಏವಂ ಸ್ವಸ್ಯೈವ ಸ್ವಪ್ರಯೋಜಕತ್ವೇ ಸ್ವಪ್ರಯುಕ್ತಸ್ಯ
ಸ್ವಪ್ರಯೋಜಕತ್ವೇ ವಾ ಪ್ರಯುಕ್ತಿಬನ್ಧಕತ್ವಾತ್ ಆತ್ಮಾಶ್ರಯಾದಿಕಂ ಭವಿಷ್ಯತ್ಯೇವ |

⁷⁶ ಆದಿಪದೇನ ಪ್ರಯುಕ್ತಿಃ ಗೃಹ್ಯತೇ | ಪ್ರವೃತ್ತಿಗ್ರಹಣಂ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಾರ್ಥಮ್ | ಯಥಾ ಹಿ ಸ್ವಸ್ಯೈವ ಸ್ವಪ್ರವರ್ತಕತ್ವೇ ತತ್ರವರ್ತ್ಯಸ್ಯೈವ
ತತ್ರವರ್ತಕತ್ವೇ ವಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಾತ್ ಆತ್ಮಾಶ್ರಯಾದಿಕಮ್ | ಏಂ ಸ್ವಸ್ಯೈವ ಸ್ವಪ್ರಯೋಜಕತ್ವೇ ಸ್ವಪ್ರಯುಕ್ತಸ್ಯ
ಸ್ವಪ್ರಯೋಜಕತ್ವೇ ವಾ ಪ್ರಯುಕ್ತಿಬನ್ಧಕತ್ವಾತ್ ಆತ್ಮಾಶ್ರಯಾದಿಕಂ ಭವಿಷ್ಯತ್ಯೇವ |

⁷⁷ ತತ್ತ ನಿರ್ಣಯೇಣೀಕಾದೌ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

⁷⁸ ಭಾಸ್ಕರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁷⁹ ಮಾಯಾವಾದಿನಾಂ ವಾಚಸ್ಪತೀವಿವರಣಕಾರಾದೀನಾಮ್ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁸⁰ ಅನ್ತಃಕರಣಾದೀತ್ಯಾದಿಪದೇನ ದೇಹೇನ್ವಿಯಾದಿಕಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಮ್ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁸¹ ಸತ್ಯಭೂತಃಪಾಧಿಕಭೇದಾಜ್ಞೇಕಾರೇಣ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

⁸² ಅಭೇದಃ ಸ್ವಭಾವಿಕ ಇತ್ಯದ್ವೈತವಾದೇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁸³ ಜೀವಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಶತ್ವೇನ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮವೇದೋಃ ಅಂಶಾಂಶಿಭಾವಾಜ್ಞೇಕಾರೇಣ .. (ಶ್ರೀನಿ)

ಭೇದಶ್ಲೋಪಾಧಿತಃ ಕುತಃ |

ಮಾಯಾವಾದೇ ಹ್ಯುಪಾಧೇರ್ಭೇದಸ್ಯ ಚ ಕಲ್ಪಿತತ್ವೇನ ಅನವಸ್ಥಾದಿದೋಷಪ್ರಸಕ್ತಾವಪಿ ಉಪಾಧಿನಿಮಿತ್ತೋ ಭೇದಾವಭಾಸ ಇತ್ಯೇತಾವಾನಂಶೋ ಯುಜ್ಯತೇ | ⁸⁴
ಅಙ್ಗುಲ್ಯವಷ್ಟಮ್ಭಾದಿನಾ ಚನ್ಪಾದಿಭೇದಾಧ್ಯಾಸದರ್ಶನಾತ್ | ಅಸ್ಮಿಂಸ್ತು ಪಕ್ಷೇ ಅನವಸ್ಥಾದಿದೋಷಾಭಾವೇಽಪಿ ಉಪಾಧಿತಃ ಭೇದೋ ⁸⁵ಭವತೀತ್ಯೇತನ್ನ ಯುಜ್ಯತೇ | ⁸⁶ತದಯೋಗೇ ಚ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಾಶ್ರಯತಯಾ ಅಜ್ಞತಾಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಯೋರ್ವ್ಯವಸ್ಥಾನಂ ಸುತರಾಂ ನ ಯುಜ್ಯತ ಇತಿ ಚಶಬ್ದಾರ್ಥಃ |

ಉಪಾಧೇರ್ವಿದ್ಯಮಾನಾವಯವಭೇದಜ್ಞಾಪಕತ್ವಮ್

ಕುತಃ ಸತ್ಯೋಪಾಧಿತಃ ಸತ್ಯಭೇದೋತ್ಪತ್ತಿಃ ನ ಯುಜ್ಯತೇ? ಇತ್ಯತ ಆಹ-

ವಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಭೇದಸ್ಯ ಜ್ಞಾಪಕೋ ನೈವ ಕಾರಕಃ || 04 ||

ಉಪಾಧಿದ್ವೈಷ್ಣವೋ ಹಿ ..

ಹಿಶಬ್ದೋ ಹೇತೌ | ಯಸ್ಮಾತ್ ⁸⁷ಮಹಾರಜನಾದ್ಯುಪಾಧಿಃ ವಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯೈವ ಪಟಾದ್ಯವಯವಭೇದಸ್ಯ ಜ್ಞಾಪಕ ಏವ ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಃ ನ ತು ಪ್ರಾಗ್ವಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಕಾರಕಃ | ಅತೋ ಭೇದಶ್ಲೋಪಾಧಿತಃ ಕುತಃ ಇತಿ ಸಮ್ಪನ್ಃ | ಅತ್ರ ಉಪಾಧಿಃ ಕಾರಕೋ ನ ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವ ಇತ್ಯೇತಾವದೇವ ವಕ್ತವ್ಯಮ್ | ವಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಜ್ಞಾಪಕ ಇತ್ಯುಕ್ತಿಸ್ತು 'ಕಾರಕತ್ವಾಭಾವೇ ವೈಯರ್ಥ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್' ಇತಿ ⁸⁸ಶಙ್ಕಾನಿರಾಸಾರ್ಥಾ ಇತಿ ಜ್ಞಾತವ್ಯಮ್ |

ಉಪಾಧೇರವಯವಿಭೇದಕತ್ವಾಭಾವಃ

ನ ಚ ಮಹಾರಜನಾದಿಃ ಪಟಸ್ಯೈವ ಭೇದಕಃ 'ದ್ವೌ ಪಟೌ' ಇತ್ಯಪ್ರತೀತೇಃ | ನ ಚ ದಣ್ಣಕುಣ್ಣಲೋಪಾಧಿಭ್ಯಾಂ ಏಕ ಏವ ದೇವದತ್ತೋ ಭಿದ್ಯತ ಇತಿ ವಾಚ್ಯಮ್ | ದೇವದತ್ತಭೇದಸ್ಯ ಅಪ್ರತೀತೇಃ | ದಣ್ಣಕುಣ್ಣಲಸಮ್ಪನ್ನಾತ್ ವಿಶಿಷ್ಟದ್ವಯಸ್ಯೈವೋತ್ಪತ್ತೇಃ |

⁸⁴ ಚಕ್ಷುಷಃ ಅಙ್ಗುಲ್ಯವಷ್ಟಮ್ಭಾದಿನಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁸⁵ ಜಾಯತೇ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

⁸⁶ ಉಪಾಧಿತಃ ಭೇದಜನನಾಯೋಗೇ ಸತೀತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁸⁷ ಪಟೇನ ಸಮ್ಪದ್ಧೋ ಮಹಾರಜನಾದ್ಯುಪಾಧಿಃ ವಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಪಟಾವಯವಜನ್ಯಭೇದಸ್ಯ ಜ್ಞಾಪಕೋ ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಃ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಭೇದೋ ಹಿ ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪಮ್ | ಸ ಚ ಪಟೇನ ಸಹ ಪಟಾವಯವಜನ್ಯಃ | ಸಚ ಉಪಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನಾತ್ ಪ್ರಾಕ್ಕಾಲೀನ ಇತಿ ನೋಪಾಧಿ ಜನ್ಯಃ, ಕಿನ್ತು ತಜ್ಞಾ ಪ್ಯ ಏವ ಇತಿ ಭಾವಃ | (ಸತ್ಯನಾಥ ಟಿಪ್ಪಣಿ)

⁸⁸ ವೈಯರ್ಥ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ಇತಿ ಶಙ್ಕಾನಿರಾಸಾರ್ಥೇತಿ | 'ಔಪಾಧಿಕೋ ಭೇದ ಇತಿ ವ್ಯವಹಾರೇ ಔಪಾಧಿಕಶಬ್ದಸ್ಯ ನೈರರ್ಥ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್' ಇತಿ ಶಙ್ಕಾನಿರಾಸಾರ್ಥೇತಿ ಜ್ಞಾತವ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಉಪಾಧಿಜ್ಞಾಪ್ಯತ್ವಂ 'ಔಪಾಧಿಕ' ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಇತಿ ಭಾವಃ || (ಸತ್ಯನಾಥ ಟಿಪ್ಪಣಿ)

ನ ಚೈವಮೇವಾಸ್ತು ಪ್ರಕೃತ ಇತಿ ವಾಚ್ಯಮ್ | ಉಪಾಧ್ಯಪಗಮೇ ಜೀವಸ್ಯ ವಿನಾಶ ಏವ ನ
ಬ್ರಹ್ಮಕೃಪತಿಃ ಇತ್ಯಾಪತ್ತೇಃ | ಜೀವೇ ನಷ್ಟೇ ಸ್ವರೂಪಮಾತ್ರಾವಶೇಷ ಏವ ತಥೋಚ್ಯತ ಇತಿ
ಚೇತ್ | ತರ್ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇವ ಬನ್ಧಮೋಕ್ಷಾವಜ್ಞೇಕೃತೌ ಸ್ಯಾತಾಮಿತ್ಯುಕ್ತದೋಷಾಪತ್ತಿರಿತಿ |

ಆಕಾಶೇ ಔಪಾಧಿಕಭೇದಶಙ್ಕಾನಿರಾಸಃ

ನನ್ವೇಕಸ್ಮಿನ್ನೇವಾಕಾಶೇ ಘಟಮರಾದ್ಯುಪಾಧಿಭೇದಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣೋ ದೃಶ್ಯತ ಏವ |
ನೇತ್ಯಾಹ-

**..ಖೇಽಪಿ ದೇಶಾಂತರಸ್ಯ ಸಃ |
ಜ್ಞಾಪಕೋ ವಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯ..**

ಯದಾ ⁸⁹ಆಕಾಶೇ ಭೇದೋ ನಾಸ್ತೀತಿ⁹⁰ ಸಿದ್ಧಾಂತಃ ತದಾ ಅಂತರಶಬ್ದೋ ವಿಶೇಷವಚನಃ | ತತಶ್ಚ
'ಖೇಽಪಿ'⁹¹ ಪ್ರಾಗೇವ ವಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯ ⁹²ದೇಶವಿಶೇಷಸ್ಯ ಜ್ಞಾಪಕ ಏವ ನ ಉಪಾಧಿರಜ್ಞೇಕ್ರಿಯತೇ ನ
ತು ಭೇದಸ್ಯ ಕಾರಕಃ' ಇತಿ ನಾಯಂ⁹³ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಯದಾ ತು ⁹⁴ಘಟಮರಾದ್ಯಾಕಾಶಭೇದಾಭ್ಯುಪಗಮಃ ತದಾ ⁹⁵ಖೇಽಪಿ ಘಟಾದ್ಯುಪಾಧಿಃ
ಪ್ರಾಗ್ವಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯೈವ ದೇಶಾಂತರಸ್ಯ ದೇಶಭೇದಸ್ಯ ಜ್ಞಾಪಕ ಏವ ನ ತು ಕಾರಕ ಇತಿ
⁹⁶ಯೋಚ್ಯಮ್ |

ಭೇದಸ್ಯ ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪತ್ವವಾದಿಸಿದ್ಧಾಂತಮತೇ ಉಪಾಧೇರ್ಜ್ಞಾಪಕತ್ವಾನುಪಪತ್ತಿನಿರಾಸಃ

ನನು ಭೇದೋ ನಾಮ⁹⁷ ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪಮೇವ | ⁹⁸ನ ⁹⁹ತದ್ಧರ್ಶನೇನೈವ ದೃಶ್ಯಃ | ನ ಚೋಪಾಧೇಃ
¹⁰⁰ಸ್ವರೂಪದರ್ಶನೇ ಉಪಯೋಗೋಽಸ್ತಿ | ತತ್ಕಥಮುಚ್ಯತೇ ಉಪಾಧಿಭೇದಸ್ಯ ಜ್ಞಾಪಕ ಇತಿ?
ತತ್ರಾಹ

⁸⁹ ಅವ್ಯಾಕೃತಾಕಾಶೇ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁹⁰ ಅಂಶಾಂಶಿನೋಃ ಅಂಶಾನಾಂ ಚ ಅಂಶಿನಾಂ ಚ ಪರಸ್ಪರಂ ಚಾತ್ಯನ್ತಾಭೇದಾಜ್ಞೇಕಾರಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁹¹ ಖೇಽಪಿ ಅವ್ಯಾಕೃತಾಕಾಶೇಽಪಿ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁹² ದೇಶಾಂತರಸ್ಯ ಇತ್ಯಸ್ಯಾರ್ಥೋ ದೇಶವಿಶೇಷಸ್ಯ ಇತಿ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁹³ ಅಯಂ ಅವ್ಯಾಕೃತಾಕಾಶಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁹⁴ ಭೂತಾಕಾಶೇ ಘಟಮರಾದ್ಯವಚ್ಛಿನ್ನಾಕಾಶೇನ ಭೇದಾಭ್ಯುಪಗಮಃ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁹⁵ ಖೇಽಪಿ ಭೂತಾಕಾಶೇಽಪಿ | (ಶ್ರೀನಿ)

⁹⁶ ಮೂಲಂ ಯೋಚ್ಯಂ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

⁹⁷ ಭೇದೋ ನಾಮ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಭಾವಃ | ನ ಚ ಭವನ್ಮತೇ ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪಮೇವ | ಯಥೋಕ್ತಂ 'ಭಾವಾಭಾವಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್
ನಾನ್ಯೋನ್ಯಾಭಾವತಾ ಪೃಥಕ್' | ಇತಿ

⁹⁸ ನ ಭೇದಃ |

⁹⁹ ತದ್ಧರ್ಶನೇನೈವ ವಸ್ತುದರ್ಶನೇನೈವ |

...¹⁰¹ಮೂಢಬುದ್ಧಿವ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ || 5 ||

ಅಸ್ತಿ ಭೇದಸ್ಯ ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪತ್ವಂ ತಥಾಪಿ ತದ್ವಿಶೇಷ¹⁰² ಇತಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಮನ್ಯತ್ರ¹⁰³|¹⁰⁴ ತತೋ
ವಸ್ತುಪ್ರತೀತಾವಪಿ ಭೇದಾಪ್ರತೀತಿಃ ಅಭೇದಪ್ರತೀತಿಶ್ಚ ಯುಜ್ಯತೇ| ತದಾ¹⁰⁵ ಭೇದಜ್ಞಾಪನೇ
ಅಸ್ಯೇವೋಪಾಧೇರುಪಯೋಗ ಇತಿ|

ನನ್ವಾಕಾಶೇ ವಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯೈವ ಭೇದಸ್ಯೋಪಾಧಿಜ್ಞಾಪಕ ಇತಿ ಕಸ್ಮಾತ್ ಅಜ್ಞೇಕಾರ್ಯಮ್?
ಅವಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯೋತ್ಪಾದಕ ಏವ ಕಸ್ಮಾನ್ನಾಜ್ಞೇಕ್ರಿಯತೇ? ಇತಿ| ತತ್ರಾಹ -

ನ ಚೇದುಪಾಧಿಸಮ್ಪನ್ಯ ಏಕದೇಶೇಽಥ ಸರ್ವಗಃ |

ಯದ್ಯುಪಾಧಿವಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯೈವ ಭೇದಸ್ಯ ಜ್ಞಾಪಕ ಇತಿ ನೇಷ್ಯತೇ| ಕಿನ್ನು? ಅವಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯೈವ
ಕಾರಕ ಇತ್ಯಜ್ಞೇಕ್ರಿಯತೇ| ತದೈವಂ ವಕ್ತವ್ಯಂ, ಕಿಂ ಘಟಾದ್ಯುಪಾಧಿರಾಕಾಶಸಮ್ಪನ್ಯೇ ತದ್ಭೇದಂ
ಕರೋತಿ ಉತಾಸಮ್ಪನ್ಯಃ| ದ್ವಿತೀಯೇಽತಿಪ್ರಸಂಘಃ| ಆದ್ಯೇಽಪಿ ವಾಚ್ಯಂ, ಸ ಉಪಾಧಿಸಮ್ಪನ್ಯ
ಆಕಾಶಸ್ಯೈಕದೇಶೇ ವರ್ತತೇ ಉತ ಸರ್ವಾಕಾಶ ಇತಿ|

ಆದ್ಯೇ ದೋಷಮಾಹ—

ಏಕದೇಶಗತಸ್ಯೋಪಾಧೇರ್ಭೇದಕಾರಕತ್ವೇ ಅನವಸ್ಥಾತ್ಮಾಶ್ರಯದೋಷೌ

ಏಕದೇಶೇಽನವಸ್ಥಾ ಸ್ಯಾತ್..

‘ಚೇದುಪಾಧಿಸಮ್ಪನ್ಯಃ’ ಇತಿ ವರ್ತತೇ| ಯದಿ ಘಟಾದ್ಯುಪಾಧಿಸಮ್ಪನ್ಯೋ
ಗಗನೈಕದೇಶವರ್ತೀತ್ಯುಚ್ಯತೇ ತದಾ ತಸ್ಯಾಪ್ಯಾಕಾಶೈಕದೇಶಸ್ಯ ಔಪಾಧಿಕತ್ವಂ ವಕ್ತವ್ಯಮ್|
ಸೋಽಪ್ಯುಪಾಧಿರುಪಾಧ್ಯಂತರಕೃತ್ಯೈಕದೇಶೇ ಸಮ್ಪದ್ಧ್ಯ ಭೇದಕ ಇತ್ಯನವಸ್ಥಾ|
ಉಪಾಧ್ಯಂತರಾನಜ್ಞೇಕೃತಾವಾತ್ಮಾಶ್ರಯಃ ಸ್ಯಾತ್|

ದ್ವಿತೀಯಂ ದೂಷಯತಿ

¹⁰⁰ ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪದರ್ಶನೇ ಇತ್ಯರ್ಥಃ|

¹⁰¹ ಅನೇನ ಮೂಢಬುದ್ಧಿವ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ ಖೇ ಸಪಿ ದೇಶಾಂತರಸ್ಯ ಭೇದಸ್ಯ ಸ ಉಪಾಧಿಃ ಜ್ಞಾಪಕ ಇತ್ಯನ್ವಯೋ ದೃಷ್ಟವ್ಯ ಇತಿ ಸೂಚಿತಂ ಭವತಿ|
ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ತು ವಸ್ತುಪ್ರತೀತೇರೇವ ಭೇದಪ್ರತೀತಿತ್ವೇನ ನ ತಾನ್ ಪ್ರತಿ ಉಪಾಧಿಃ ಭೇದಜ್ಞಾಪನೋಪಯುಕ್ತ ಇತ್ಯಾಶಯೇನ
ಮೂಢಬುದ್ಧಿವ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ ಇತ್ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಜ್ಞಾತವ್ಯಮ್| (ಶ್ರೀನಿ)

¹⁰² ಧರ್ಮಿಣಾ ನ ನಿವಿಶೇಷಾತ್ಯನ್ತಾಭಿನ್ನಃ| ಕಿನ್ನು ಸವಿಶೇಷಾತ್ಯನ್ತಾಭಿನ್ನಃ ಇತ್ಯರ್ಥಃ|(ಶ್ರೀನಿ)

¹⁰³ ನಿಷ್ಕೃತತ್ವ ನಿರ್ಣಯಟೀಕಾದೌ ಇತ್ಯರ್ಥಃ|

¹⁰⁴ ಧರ್ಮಿಣಾ ಸವಿಶೇಷಾಭೇದಾಜ್ಞೇಕಾರಾತ್ ವಿಶೇಷಸ್ಯ ಚ ಭೇದಕಾರ್ಯಕಾರಿತ್ವಾತ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ| (ಶ್ರೀನಿ)

¹⁰⁵ ಮೂಢಾನಂ ವಸ್ತುಪ್ರತೀತಾವಪಿ ಯದಾ ಭೇದೋ ನ ಪ್ರತೀಯತೇ ತದಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ|(ಶ್ರೀನಿ)

ಉಪಾಧೇಃ ಸರ್ವಗತತ್ವೇ ಭೇದಕತ್ವಾನುಪಪತ್ತಿದೋಷಃ

.. ಸರ್ವಗಶ್ಚೇನ್ನ ಭೇದಕಃ || 6 ||

ಯದ್ಯುಪಾಧಿಸಮ್ಪನ್ಢಃ ಸರ್ವಾಕಾಶಗತಃ ಸ್ಯಾತ್ ತದಾಸೌ ನಾಕಾಶಭೇದಸ್ಯ ಕಾರಕಃ ಸ್ಯಾತ್ |
ಕೃತ್ಸ ಸ್ಯೈಕೋಪಾಧಿನೈವ ಗ್ರಸ್ತತ್ವಾತ್ |

ಇದಮುಕ್ತಂ ಭವತಿ | ಅಸಮ್ಬಂಧಸ್ಯೋಪಾಧೇರವಚ್ಛೇದಕತ್ವೇ ಕಾಶ್ಮೀರಸ್ಥೇನ ಮಹಾರಜನೇನ
ಕೇರಲವರ್ತಿನೋ ವಾಸಸೋವವಚ್ಛೇದ ಪ್ರಸಜ್ಞಾತ್ ಸಮ್ಬಂಧ ಏವೋಪಾಧಿಭೇದಕ ಇತಿ
ವಕ್ತವ್ಯಮ್ | ಘಟಾಕಾಶಸಂಯೋಗಶ್ಚ ಆಕಾಶೇ ವ್ಯಾಪ್ಯವೃತ್ತಿಶ್ಚೇತ್ ಸರ್ವಾಕಾಶಸ್ಯ
ಘಟಾಕಾಶತ್ವಾತ್ ಆಕಾಶಭೇದಹೇತುರ್ನ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಪ್ರದೇಶವೃತ್ತಿರಿತ್ಯಜ್ಞೇಕಾರ್ಯಮ್ | ತಸ್ಯ ಚ
ಪ್ರದೇಶಸ್ಯೋಪಾಧಿಕೃತತ್ವೇ ಅವನಸ್ಥಾದಿಪ್ರಸಜ್ಞಾತ್ ಸ್ವಾಭಾವಿಕತ್ವಮೇವೈಷ್ವವ್ಯಮ್ | ತಥಾ ಚ
ಪ್ರಾಕ್ಸಿದ್ಧಸ್ಯ ಆಕಾಶಭೇದಸ್ಯ ಉಪಾಧಿನಾ ಕರ್ತುಮಶಕ್ಯತ್ವಾತ್ ಉಪಾಧಿರ್ವಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯೈವ
ಭೇದಸ್ಯ ಜ್ಞಾಪಕೋ ವಿಜ್ಞಾಯತ ಇತಿ |

ನೈಯಾಯಿಕಮತೇನ ಉಪಾಧೇರಂಶವೃತ್ತಿತ್ವಾಭಾವಶಙ್ಕಾ ತನ್ನಿರಾಸಶ್ಚ

ಪ್ರದೇಶವೃತ್ತಿತ್ವಂ ನಾಮ ಸ್ವಾತ್ಯಂತಾಭಾವಸಮಾನಾಧಿಕರಣತ್ವಮಿತಿ ಚೇನ್ನ | ತಸ್ಯ
ವಿರುದ್ಧತ್ವಾತ್ |

ಪ್ರತೀತಿಬಲಾದತ್ಯಂತಾಭಾವಸ್ಯ ಸ್ವಪ್ರತಿಯೋಗಿ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯಶಙ್ಕಾಪರಿಹಾರೌ

ಪ್ರತೀತತ್ವಾದವಿರೋಧ ಇತಿ ಚೇನ್ನ | ಆಕಾಶಭೇದವಾದಿನಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರತೀತ್ಯಸಿದ್ಧೇರಿತಿ |

ಸತ್ಯೋಪಾಧಿಕೃತಸತ್ಯಭೇದವಾದೇ ಸುಖಾದಿಭೋಗಸ್ಯ ನಿಯತಪ್ರಮಾತ್ರಕತ್ವಾಭಾವದೋಷಃ

ಸತ್ಯೋಪಾಧಿಕೃತಸತ್ಯಭೇದವಾದೇ ದೋಷಾಂತರಂ ಚಾಹ—

ಸುಖದುಃಖಾದಿಭೋಗಶ್ಚ ಸ್ವರೂಪೈಕೈ ನ ಭೇದಕಃ |

ದೃಶ್ಯೋ ಹಿ..

ಹಿಶಬ್ದೋ ವ್ಯಾಪ್ತಿಸೂಚನಾರ್ಥಃ | ಭವತು ವಾ ಆಕಾಶಾದಿಭೇದಃ ಕಥಂತ್ ಕಠಿಪಾಧಿಕಃ |
ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಣೋಃ ಜೀವಾನಾಂ ಚ ಭೇದಸ್ತು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಏವಾಜ್ಞೇಕಾರ್ಯಃ | ಸ್ವರೂಪೈಕೈ
ಸ್ವಾಭಾವಿಕೈಕೈ ಸುಖದುಃಖಾದಿಭೋಗಸ್ಯ ಭೇದೇನ ದರ್ಶನಂ ನ ಸ್ಯಾತ್
ಸಮ್ಪ್ರತಿಪನ್ನೈಕಾತ್ಮವತ್ |

**ಭೇದಸ್ಯ ಮಿಥ್ಯೋಪಾಧಿಕೃತತ್ವಾದೇ ಕಾಲ್ಪನಿಕವ್ಯವಸ್ಥಾಯಾ
ಅಭ್ಯುಪಗಮವಾದೇನಾಜ್ಞೇಕಾರಃ**

¹⁰⁶ಯೇ ತು 'ಮಿಥ್ಯೋಪಾಧಿನಿಮಿತ್ತೋ ಭೇದಭ್ರಮಃ' ಇತಿ ¹⁰⁷ವದಂತಿ ತೇಷಾಂ
ಸುಖದುಃಖಾದೀನಾಮಪಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾತ್ ಕಾಲ್ಪನಿಕೇ ¹⁰⁸ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಘಟೇತಾಪಿ¹⁰⁹ |

ಸುಖದುಃಖಾದ್ಯನುಭವಭೇದಸ್ಯ ಆತ್ಮಭೇದಸಾಧಕತ್ವೋಪಪಾದನಮ್

ನನು ಸುಖದುಃಖಾದಯೋಽಂತರಣಧರ್ಮಾಃ | ¹¹⁰ತದ್ಭೇದಾತ್ ¹¹¹ಕಥಂಚ್ಛತ್ ಅಂತಃಕರಣಭೇದಃ
ಸಾಧ್ಯತಾಮ್ | ಆತ್ಮಭೇದೇ ತು ಕಿಮಾಯತಮ್? ಇತ್ಯಾಶಂಕಾಪರಿಹಾರಾಯ ಭೋಗ
ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ನ ವಯಂ ಸುಖಾದಿಭೇದಾತ್ ಅಂತಃಕರಣಭೇದಂ ಸಾಧಯಾಮಃ | ಕಿಂ ನಾಮ?
'ಸ್ವರೂಪಾಭೇದೇ ಸುಖಾದ್ಯನುಸನ್ನಾನಂ ಸ್ಯಾತ್'¹¹², ಇತಿ ಬ್ರೂಮಃ |

ಸುಖದುಃಖಾದಿವ್ಯವಸ್ಥಾನ್ಯಧಾನುಪಪತ್ತೇರಾತ್ಮಭೇದಸಾಧಕತ್ವಾಶಂಕಾ

¹¹³ಏತೇನೈತದಪಿ ನಿರಸ್ತಂ, ಯತ್ ಕೇನಚಿತ್ ¹¹⁴ವ್ಯವಸ್ಥಾನ್ಯಧಾನುಪಪತ್ತ್ಯಾ ಭೇದಮಾಶಂಕಾ
ಉಕ್ತಂ- 'ನ ತಾವತ್ ¹¹⁵ಧರ್ಮಭೇದೋ ವ್ಯವಸ್ಥಾ | ¹¹⁶ಧರ್ಮಭೇದೇಽಪಿ ಧರ್ಮಿಣೋ
ಭೇದಾಪ್ರತೀತೇಃ | ನಾಪಿ ¹¹⁷ಭಿನ್ನಾಶ್ರಯಧರ್ಮಭೇದಃ | ¹¹⁸ಇತರೇತರಾಶ್ರಯವ್ರಸಂಜ್ಞಾತ್ | ನ ಚ
ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಭೇದಃ | ಐಕಾತ್ಮ್ಯವಾದಿನಂ ಪ್ರತಿ ಸುಖಾದೀನಾಂ ¹¹⁹ವಿರೋಧಾಸಿದ್ಧೇಃ' ಇತಿ |

¹⁰⁶ ಮಾಯಾವಾದಿನಃ

¹⁰⁷ ಜೀವ-ಬ್ರಹ್ಮಣೋಃ ಜೀವಾನಾಂ ಚ ಭೇದೋ ಭ್ರಾಂತಿಕಲ್ಪಿತ ಇತಿ ವದಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹⁰⁸ ಸುಖದುಃಖಾದೀನಾಂ ಭೇದೇನ ದರ್ಶನಂ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹⁰⁹ ತ್ವನ್ಮತೇ ತೂಪಾರ್ಥೇಃ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಣೋಃ ಜೀವಾನಾಂ ಚ ಭೇದಸ್ಯ ದುಃಖಾದೀನಾಂ ಚ ಸತ್ಯತ್ವಾತ್ ವ್ಯವಸ್ಥಾನೈವ ಯುಜ್ಯತ ಇತಿ
ಭಾವಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹¹⁰ ತೇಷಾಂ ಅಂತಃಕರಣಧರ್ಮಾಣಾಂ ಭೇದಾತ್ |

¹¹¹ ರೂಪಾದಿಧರ್ಮಾಣಾಂ ಭೇದೇ ತದಾಧಾರಸ್ಯ ಘಟಾದೇಃ ಭೇದಾಭಾವಾತ್ ಕಥಂಚ್ಛತ್ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹¹² ತಥಾ ಚ ಸುಖಾದೇಃ ಅಂತಃಕರಣಧರ್ಮತ್ವೇಽಪಿ ತದಧೀನಾನುಸನ್ನಾತ್ಯತ್ಯಸ್ಯ ಆತ್ಮನಿ ಸದ್ಭಾವಾತ್

ಸುಖಾದ್ಯನುಸನ್ನಾತ್ಯತ್ಯಅನುಸನ್ನಾತ್ಯತ್ಯಲಕ್ಷಣಾತ್ ವಿರುದ್ಧ ಧರ್ಮಾತ್ ಆತ್ಮಭೇದೋ ಭವಿಷ್ಯತ್ಯೇವ ಇತಿ ಭಾವಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹¹³ 'ಸುಖದುಃಖಾದಿಭೋಗಶ್ಚ' ಇತಿ ಭೋಗಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗೇನ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

¹¹⁴ ದೇವದತ್ತಸ್ಯ ಸುಖಂ, ಯಜ್ಞದತ್ತಸ್ಯ ದುಃಖಂ | ದೇವದತ್ತಃ ಸಜ್ಜನಃ, ಯಜ್ಞದತ್ತೋ ದುರ್ಜನ ಇತ್ಯೇವಂ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಜಗತೀತಲೇ |

ಏಷಾ ಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ದೇವದತ್ತ ಯಜ್ಞದತ್ತಾದಿಜೀವಭೇದಂ ವಿನಾ ಅನುಪಪದ್ಯಮಾನಾ | ಅತೋ ವ್ಯವಸ್ಥಾನ್ಯಧಾನುಪಪತ್ತ್ಯಾ ಜೀವಭೇದಃ

ಸಿದ್ಧತೀತಿ ಮತಮಾಶಂಕಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

¹¹⁵ ಸುಖ-ದುಃಖಾದಿಧರ್ಮಭೇದಃ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

¹¹⁶ ರೂಪಾದಿಧರ್ಮಭೇದೇಽಪಿ ಧರ್ಮಿಣೋ ಘಟಸ್ಯೈಕತ್ವೇನ ವ್ಯಭಿಚಾರಾತ್, ಧರ್ಮಭೇದೇ ಧರ್ಮಭೇದ ಇತಿ ನಿಯಮೋಽಯುಕ್ತ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ || (ಶ್ರೀನಿ)

¹¹⁷ ಭಿನ್ನಾಶ್ರಯಾ ದೇವದತ್ತಯಜ್ಞದತ್ತಾದಿರೂಪಭಿನ್ನಾಶ್ರಯಾ ಯೇ ಧರ್ಮಾಃ ಸುಖದುಃಖಾದಯಃ ತದ್ಭೇದೋ ವ್ಯವಸ್ಥಾ

ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

ಸುಖದುಃಖಾದ್ಯನುಸನ್ಧಾನವ್ಯವಸ್ಥಾನ್ಯಧಾನುಪಪತ್ತೇರಾತ್ಮಭೇದಸಾಧಕತ್ವಮರ್ಥನಮ್

¹²⁰ಸುಖದುಃಖಾದ್ಯನುಸನ್ಧಾನಭಾವಾಭಾವಾರೂಪವ್ಯವಸ್ಥಾಯಾ ಅಜ್ಞೇಕೃತತ್ವಾತ್ |

'ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯ ಅನುಸನ್ಧಾನಂ ಸ್ಯಾತ್' ಇತಿ ತರ್ಕೇ ವ್ಯಾಪ್ತಭಾವಶಙ್ಕಾ ತತ್ಪರಿಹಾರಶ್ಚ

ನನು ಏತದನುಸನ್ಧಾನಂ ಕಿಮಂಶಾನಾಮಾಪಾದ್ಯತೇ? ಉತಾಂಶಿನಃ? ನಾದ್ಯಃ ವ್ಯಾಪ್ತಭಾವಾತ್ | ಹಸ್ತಗತಸುಖಸ್ಯ ಪಾದಗತೇನ ಅನನುಸನ್ಧಾನಾತ್ | ನ ದ್ವಿತೀಯಃ | ತಸ್ಯ ಅಭೋಕ್ತೃತ್ವಾತ್ ಇತಿ | ಮೈವಮ್ | ಉಭಯಧಾಸ್ಯದೋಷಾತ್ | ನ ಹಿ ತತ್ತದ್ಭೋಗಾಯತನಾನಾಂ ಸಜ್ಞಾತಿರಾಪದ್ಯತೇ | ಕಿಂ ತು? ಸುಖಾದ್ಯನುಸನ್ಧಾನಮಾತ್ರಮ್ | ತತ್ ಅಂಶಾನಾಮಸ್ತೇವ | ಭೋಕ್ತೃಭೂತಾಂಶವತೋಽಶಿನೋಽಭೋಕ್ತೃತ್ವಾಸಿದ್ಧೇಶ್ಚ |

ಅತೀತಸುಖಾದಾವಿವ ಅನನುಸನ್ಧಾನಂ ಕಿಂ ನ ಸ್ಯಾತ್? ಇತಿ ಚೇತ್, ನ ಹಿ ವಯಂ ವರ್ತಮಾನತಯಾ ಅನುಭವಂ ಸ್ಮರಣಂ ವಾ ಅನುಸನ್ಧಾನಂ ಬ್ರೂಮಃ | ಕಿಂ ನಾಮ? ಸ್ವೀಯತಯಾ ಅನುಭವಮಾತ್ರಮ್ | ನ ಚ ತನ್ನಾಸ್ತಿ ಅತೀತಸುಖಾದಾವಿತಿ |

ತದಯಂ ಪ್ರಸಜ್ಞಾರ್ಥಃ | 'ಯದಿ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಣೀ ಜೀವಾಶ್ಚ ಸ್ವಭಾವತೋಽಭಿನ್ನಾಃ ಸ್ಯುಃ ತದಾ ಅನ್ಯೋನ್ಯಗತಸುಖದುಃಖಾದಿವಿಷಯೇ ಸ್ವೀಯತಯಾ ಅನುಭವವನ್ತಃ ಸ್ಯುಃ, ಯಥಾ ಸಮೃತಿಪನ್ತಃ' ಇತಿ |

'ವಿಮತಾಃ ಪರಸ್ಪರಮೈಕ್ಯರಹಿತಾಃ ಚೇತನತ್ವೇ ಸತ್ಯನ್ಯೋನ್ಯಗತಸುಖದುಃಖಾದ್ಯನುಸನ್ಧಾನಶೂನ್ಯತ್ವಾತ್ | ಯೋ ಯೇನೈಕ್ಯವಾನ್ ಚೇತನಃ ಸ ತತ್ಸುಖಾದ್ಯನುಸನ್ಧಾನವಾನ್ ಯಥಾ ಸಮೃತಿಪನ್ತಃ' ಇತ್ಯನುಮಾನಂ ವಾ ಅನೇನ ಸೂಚಿತಮ್ |

ಚೈತನ್ಯಾವಚ್ಛಿನ್ನತ್ವಾತ್ ವ್ಯಾಪ್ತೇರ್ನ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕ್ಷುದ್ರೋಪದ್ರವಃ |

'ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯೇ ಅನುಸನ್ಧಾನಂ ಸ್ಯಾತ್' ಇತಿ ತರ್ಕೇ ಉಪಾಧಿಶಙ್ಕಾ

ನನು ದೃಷ್ಟಾಂತಸ್ಥಲೇ ಅನುಸನ್ಧಾನಸ್ಯ ಉಪಾಧಿಭೇದಾಭಾವಃ ಪ್ರಯೋಜಕಃ, ನ ತು ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯಮಾತ್ರಂ ಪ್ರಕೃತೇ ತು ಉಪಾಧಿಭೇದಸದ್ಭಾವಾತ್ ಕಥಮನುಸನ್ಧಾನಪ್ರಸಜ್ಞಃ?

¹¹⁸ ಧರ್ಮಿಣಾಂ ಭೇದಸಿದ್ಧೌ ಧರ್ಮಾಣಾಂ ಭಿನ್ನಾಶ್ರಯತ್ವಸಿದ್ಧಿಃ | ತತ್ತಿದ್ಧೌ ಚ ಭಿನ್ನಾಶ್ರಯಧರ್ಮಭೇದಾತ್ ಧರ್ಮಭೇದಸಿದ್ಧಿಃ ಇತಿ ಇತರೇತರಾಶ್ರಯಪ್ರಸಜ್ಞಾತ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹¹⁹ ವಿರೋಧೋ ನಾಮ ಸಹಾನ್ವವಸ್ಥಾನಮ್ | ಜೀವ-ಬ್ರಹ್ಮೈಕ್ಯವಾದಿಮತೇ ಸುಖದುಃಖಯೋಃ ಏಕಾತ್ಮನಿಷ್ಠತ್ವಸ್ಯೈವ ಸದ್ಭಾವೇನ ಉಕ್ತರೂಪವಿರೋಧಸ್ಯಭಾವಾತ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

¹²⁰ ತಥಾ ಚ ಸುಖದುಃಖಾದ್ಯನುಸನ್ಧಾನಭಾವಾಭಾವರೂಪವ್ಯವಸ್ಥಾನ್ಯಧಾನುಪಪತ್ಯಾ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಣೋಃ ಜೀವಾನಾಂ ಚ ಭೇದಸಾಧನಂ ಯುಕ್ತಮೇವೇತ್ಯಾಶ್ರಯಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

ಸಿದ್ಧಾನ್ತುಕ್ತಾನುಮಾನೇಅಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಾಶಙ್ಕಾ

ಕಥಂ ಚ ಅನ್ಯನಿಮಿತ್ತಸ್ಯ ಅನುಸನ್ಧಾನಸ್ಯಾಭಾವಾತ್ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯಾಭಾವಾನುಮಾನಂ ಇತಿ |

ಅತ ಆಹ—

ಪೂರ್ವೋಕ್ತಶಙ್ಕಾಪರಿಹಾರಃ

..ಉಪಾಧಿಭೇದೇಽಪಿ..

ಪೂರ್ವವಾಕ್ಯೇನ ಸಮ್ಬಂಧಃ | ಅನೇನ 'ಅನುಸನ್ಧಾನಂ ಪ್ರತಿ ಉಪಾಧಿ ಭೇದಾಭಾವೋ ನ ಪ್ರಯೋಜಕಃ | ಕಿಂ ನಾಮ? ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯಮೇವ' ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಭವತಿ | ತತ್ಕುತೋ ಜ್ಞಾಯತೇ? ಇತ್ಯತ ಆಹ—

..ಹಸ್ತಪಾದಾದಿಗೋ ಯಥಾ || 07 ||

ಅಸ್ಯಾಪಿ ಪೂರ್ವೇಣೈವ ಸಮ್ಬಂಧಃ | 'ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯೇ ಸತಿ ಹಸ್ತಪಾದಾದ್ಯುಪಾಧೀನಾಂ ಭೇದೇ ಸತ್ಯಪಿ ಅನುಸನ್ಧಾನದರ್ಶನಾತ್ ತದೇವ ಪ್ರಯೋಜಕಂ ನೋಪಾಧಿಭೇದಾಭಾವಃ' ಇತಿ ಜ್ಞಾಯತೇ | ಅನ್ಯಥಾ ಉಪಾಧಿಭೇದಾತ್ ಹಸ್ತಪಾದಾದಿಗತಸುಖಾದಿಭೋಗ ಏಕಸ್ಯ ನ ಸ್ಯಾತ್ | ಅತಃ 'ಉಪಾಧಿಭೇದೇಽಪಿ ಹಸ್ತಪಾದಾದಿಗತಸುಖಾದಿಭೋಗವತ್ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯೇ ಸರ್ವೋಪಾಧಿಗತೋಽಸೌ ಭೇದೇನ ನ ದೃಶ್ಯೇತ' ಇತಿ |

ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟೋಪಾಧೇರನುಸನ್ಧಾನಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಶಙ್ಕಾ ತನ್ನಿರಾಸಶ್ಚ

ಅಥಾಪಿ ಸ್ಯಾತ್ | ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟೋಪಾಧಿತ್ವಮನುಸನ್ಧಾನೇ ಪ್ರಯೋಜಕಮ್ | ತದಭಾವಾತ್ ಪ್ರಕೃತೇ ನಾನುಸನ್ಧಾನಮಿತಿ ಚೇತ್, ಕಿಮುಪಾಧಿಸಂಶ್ಲೇಷಮಾತ್ರಂ ಪ್ರಯೋಜಕಮ್? ಉತ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯೇ ಸತಿ?

ನಾದ್ಯಃ | ಮಾತೃಸುಖಾದೇರ್ಗರ್ಭಸ್ಥೇನಾನುಭವಪ್ರಸಂಗಾತ್ |

ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯವಿಶಿಷ್ಟಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟೋಪಾಧೇರನುಸನ್ಧಾನಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಾಶಙ್ಕಾನಿರಾಸಃ

ನ ದ್ವಿತೀಯಃ | ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯಮಾತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಜಕತ್ವೇ ಸಮ್ಭವತಿ ವಿಶೇಷಣಪ್ರಕ್ಷೇಪೇ ಪ್ರಮಾಣಾಭಾವಾತ್ |

ದೋಷಾನ್ತರಂ ಚ ಸೂಚಯತಿ-

ನಾನಾದೇಹಗಭೋಗಾನುಸನ್ಧಾನಂ ಯೋಗಿನೋ ಯಥಾ |

ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯಸದ್ಭಾವಾತ್ ವಿಶಿಷ್ಟನಾನಾದೇಹಗತಸುಖಾದ್ಯನುಸನ್ಧಾನಂ
ಸೌಭರ್ಯಾದಿಯೋಗಿನೋ ದೃಷ್ಟಮಿತಿ ತದೇವಾನುಸನ್ಧಾನೇ ಪ್ರಯೋಜಕಂ

ನೋಪಾಧಿಸಂಶ್ಲೇಷೋಪೀತಿ ಜ್ಞಾಯತೇ | ಅನ್ಯಥಾ ಯೋಗಪ್ರಭಾವೋತ್ಪಾದಿತಾನೇಕ-
ಶರೀರಗತಸುಖಾದ್ಯನುಸನ್ಧಾನಂ ಯೋಗಿನೋ ನ ಸ್ಯಾತ್ | ಅತೋ ಯೋಗಿನಃ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯಾತ್
ಉಪಾಧಿಷು ವಿಶ್ಲಿಷ್ಟೇಷ್ವಪಿ ಯಥಾ ನಾನಾದೇಹಗತಸುಖಾದಿಭೋಗಾನುಸನ್ಧಾನಂ ತಥಾ
ಪ್ರಕೃತೇಽಪ್ಯಾಪಾದ್ಯತ ಏವೇತಿ |

ಸ್ಯಾದೇತತ್ | ಪರಬುದ್ಧೇರಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವಾತ್ ಯೋಗಿನೋ ನಾನಾದೇಹಗತಭೋಗಾನುಸನ್ಧಾನಂ
ಕುತಃ ಸಿದ್ಧಮ್? ಇತ್ಯತ ಆಹ-

ನ ಚೇದ್ಭೋಗಾನುಸನ್ಧಾನಂ ತದಿಚ್ಛಾ ಯೋಗಿನಃ ಕುತಃ || 08 ||

ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ವಂ ಖಲು ಯೋಗಿನೋಽನೇಕಶರೀರೋಪಾದಾನಂ ಪುರಾಣೇಷು ಪಠ್ಯತೇ | ತತ್ರ ಯದಿ
ಯೋಗಿನೋಽನೇಕಶರೀರಗತಸುಖಾದ್ಯನುಸನ್ಧಾನಂ ನ ಸ್ಯಾತ್ ತದಾ ತಸ್ಯ ತದಿಚ್ಛೈವ ನ
ಸ್ಯಾತ್ | ಶರೀರೋಪಾದಾನಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಾಭಾವಾತ್ | ಅಪ್ರಯೋಜನಸ್ಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಾವತಾ
ನಿವರ್ತಿಷ್ಯಮಾಣತ್ವಾತ್ | ಅತೋ ಜ್ಞಾಯತೇ ಅನ್ಯನುಸನ್ಧಾನಮಿತಿ |

**ಯೋಗಿನೋ ನಾನಾಶರೀರಗ್ರಹಣೇ ಅನುಸನ್ಧಾನಾತಿರಿಕ್ತಪ್ರಯೋಜನಾಭಾವಸ್ಯ ಅಸಿದ್ಧಿಶಿಷ್ಟಾ
ತತ್ಪರಿಹಾರಶ್ಚ**

ನ ಚ ಯೋಗಿನೋಽವಿವೇಕಿನಃ | ಯೇನಾನುಸನ್ಧಾನಾಸಾಧನಮಪಿ ದೇಹಬಾಹುಲ್ಯಂ
ತದರ್ಥಮಿಚ್ಛಂತೀತಿ ಕಲ್ಪಯಾಮಃ |

ಪ್ರಕಾರಾಂತರೇಣ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಾಭಾವಸ್ಯಾಸಿದ್ಧಿಶಿಷ್ಟಾ ತತ್ಪರಿಹಾರಶ್ಚ

ಅಥೋಚ್ಛೇತ, ನ ಯೋಗಿನಃ ಅನೇಕಶರೀರೋಪಾದಿತ್ವಯಾ
ಅನೇಕಶರೀರಗತಸುಖಾದ್ಯನುಸನ್ಧಾನಮೇಕಸ್ಯ ಕಲ್ಪಯಿತುಂ ಶಕ್ಯತೇ
ದೇಹಬಾಹುಲ್ಯಾರ್ಥಮೇವೇಚ್ಛೋಪಪತ್ತೇಃ | ನ ಚ ತಸ್ಯ ವೈಯರ್ಥ್ಯಾದಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಮ್ |
ಕರ್ಮಕ್ಷಯಾಯ ಭೋಗಾರ್ಥತ್ವಾತ್ | ಭೋಗಶ್ಚ ವಿನಾಽಪ್ಯನುಸನ್ಧಾನೇನ ತತ್ರ ತತ್ರ
ತದ್ಗತಾಂಶ್ಯಃ ಶಕ್ಯತೇ ಕರ್ತುಮಿತಿ | ತತ್ರಾಹ-

ಅನುಸನ್ಧಾನರಹಿತದೇಹಬಾಹುಲ್ಯಮನ್ಯಥಾ |

ಸಿದ್ಧಮೇವ ಹಿ ತತ್ಪಕ್ಷೇ ವಿಶೇಷೋ ಯೋಗಿನಃ ಕುತಃ || 09 ||

ನ ಯೋಗಿನಃ ಅನುಸನ್ಧಾನೇನ ವಿನಾ ಕೇವಲದೇಹಬಾಹುಲ್ಯಾರ್ಥಮೇವೇಚ್ಛೇತಿ ಕಲ್ಪಯಿತುಂ
ಶಕ್ಯತೇ | ತಥಾ ಸತಿ ಅನುಸನ್ಧಾನರಹಿತದೇಹಬಾಹುಲ್ಯಸ್ಯ ಯೋಗಿತ್ವೇನ ವಿನಾಪಿ
ವಿದ್ಯಮಾನತ್ವಾತ್ ಯೋಗಿನೋಽನೇಕ ಶರೀರಾಧಿಷ್ಠಾತ್ಯತ್ವಮಿತಿ ವಿಶೇಷೋ ನ ಸ್ಯಾತ್ | ಅಸ್ತಿ

ಚಾಸೌ| ತೇನ ಜ್ಞಾಯತೇ 'ನ ಶರೀರಬಾಹುಲ್ಯಮಾತ್ರಾಯೇಚ್ಛಾ ಯೋಗಿನಃ, ಕಿನ್ತು? ತದ್ಗತ
ಭೋಗಾದ್ಯನುಸನ್ನಾನಾರ್ಥಾ' ಇತಿ |

ಕಥಮಯೋಗಿನೋಽಪಿ ಶರೀರಬಾಹುಲ್ಯಂ ಸಿದ್ಧಮ್? ಇತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ || ತತ್ಪಕ್ಷ ಇತಿ ||
ಸರ್ವಶರೀರಗತಚೇತನಾನಾಂ ಸ್ವಭಾವತೋಽಭೇದಸ್ಯ ಪರೇಣಾಜ್ಞೇಕೃತತ್ವಾದಿತಿ |

ಆತ್ಮೈಕ್ಯವಾದಿಭಿಯೋಗ್ಯಯೋಗಿನೋರ್ವಿಶೇಷಸಮರ್ಥನಮ್

ಅಥ ಮನ್ಯೇತ, ಏಕಸ್ಯೈವ ಯೋಗಿನೋಽನೇಕಶರೀರಗತಸುಖಾನುಸನ್ನಾನಾಭಾವೇಽಪಿ ಯೋಗಿನ
ಏವಾನೇಕಶರೀರತ್ವಮಿತಿ ವಿಶೇಷೋ ಯುಜ್ಯತೇ | ತೇಷಾಂ ಶರೀರಾಣಾಂ
ತತ್ಕರ್ಮಫಲಭೋಗಾರ್ಥತ್ವಾತ್ | ಭೋಗಸ್ಯ ಚ ಅನುಸನ್ನಾನೇನ ವಿನಾಽಪ್ಯುಪಪತ್ತೇಃ | ನ ಚೈವಂ
ಸಕಲದೇಹಗತಚೇತನಾನಾಂ ಸ್ವಭಾವತೋಽಭೇದೇಽಪಿ ದೇಹಬಾಹುಲ್ಯಸ್ಯ ಅಸ್ತಿ
ದೇವದತ್ತಕರ್ಮಫಲಭೋಗಾರ್ಥತೇತಿ |

ತನ್ಮತನಿರಾಕರಣಮ್-

ತದೇತದಸತ್ | ಸರ್ವದೇಹಗತಾತ್ಮನಾಂ ದೇವದತ್ತಾಭೇದೇನ ಸರ್ವಕರ್ಮಣಾಮಪಿ
ದೇವದತ್ತಸಮ್ಮುನ್ಢಿತಾಪತ್ಯಾ ಸರ್ವದೇಹಾನಾಂ ದೇವದತ್ತಕರ್ಮಫಲಭೋಗಾರ್ಥತಾಃ—
ಭಾವಾನುಪಪತ್ತೇಃ |

ಅಭೇದೇಽಪಿ ದೇವದತ್ತೋಪಾಧಿಕೃತಮೇವ ಕರ್ಮ ದೇವದತ್ತಸಮ್ಮುನ್ಢಿ ನಾನೃದಿತಿ ನಿಯಮ ಇತಿ
ಚೇನ್ನ | ಅಭೇದಾದೇವ ಸರ್ವೋಪಾಧೀನಾಮಪಿ ದೇವದತ್ತೋಪಾಧಿತ್ವಾಪಾತಾತ್ |
ದೇವದತ್ತಕರ್ಮನಿರ್ಮಿತ ಏವ ದೇವದತ್ತೋಪಾಧಿಃ ನೇತರೋಽಭೇದೇಽಪಿ ಚೇತ್, ತತ್ರಾಹ—

ಸಿದ್ಧೌ ಹಿ ಕರ್ಮಭೇದಸ್ಯ ಸ್ಯಾದುಪಾಧಿವಿಭಿನ್ನತಾ |

ತತ್ಸಿದ್ಧೌ ಚೈವ ತತ್ಸಿದ್ಧಿರಿತ್ಯನ್ಯೋನ್ಯವ್ಯಪಾಶ್ರಯಃ || 10 ||

ಇದಂ ದೇವದತ್ತಸ್ಯೈವ ಇದಂ ಯಜ್ಞದತ್ತಸ್ಯೈವ ಇತಿ ಕರ್ಮಭೇದಸಿದ್ಧೌ ತತ್ತತ್ಕೃತತ್ವೇನ ಅಯಂ
ದೇವದತ್ತೋಪಾಧಿಃ ಅಯಂ ಯಜ್ಞದತ್ತೋಪಾಧಿಃ ಇತಿ ಉಪಾಧಿವಿಭಿನ್ನತಾ ಸ್ಯಾತ್
ಸ್ವರೂಪಾಭೇದೇನ ನಿಮಿತ್ತಾಂತರಾಭಾವಾತ್ | ಉಪಾಧಿಭೇದಸಿದ್ಧಾಮೇವ ಕರ್ಮಭೇದಸಿದ್ಧಿಃ
ಉಕ್ತಾದೇವ ಹೇತೋಃ | ತತಶ್ಚ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯಾತ್ ನೈಕಮಪಿ ಸಿದ್ಧೌ ತಿ |

ಸಿದ್ಧೌ ಹಿ ಕರ್ಮಭೇದಸ್ಯ ಸ್ಯಾದುಪಾಧಿವಿಭಿನ್ನತಾ |

ತತ್ಸಿದ್ಧೌ ಚೈವ ತತ್ಸಿದ್ಧಿರಿತ್ಯನ್ಯೋನ್ಯವ್ಯಪಾಶ್ರಯಃ || 10 ||

ಇದಂ ದೇವದತ್ತಸ್ಯೈವ ಇದಂ ಯಜ್ಞದತ್ತಸ್ಯೈವ ಇತಿ ಕರ್ಮಭೇದಸಿದ್ಧೌ ತತ್ತತ್ಯತೇನ ಅಯಂ ದೇವದತ್ತೋಪಾಧಿಃ ಅಯಂ ಯಜ್ಞದತ್ತೋಪಾಧಿಃ ಇತಿ ಉಪಾಧಿವಿಭಿನ್ನತಾ ಸ್ಯಾತ್ ಸ್ವರೂಪಾಭೇದೇನ ನಿಮಿತ್ತಾಂತರಾಭಾವಾತ್ | ಉಪಾಧಿಭೇದಸಿದ್ಧಾವೇವ ಕರ್ಮಭೇದಸಿದ್ಧಿಃ ಉಕ್ತಾದೇವ ಹೇತೋಃ. ತತಶ್ಚ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯಾತ್ ನೈಕಮಪಿ ಸಿದ್ಧೌ ತಿ |

ಕರ್ಮೋಪಾಧಿವ್ಯಕ್ತಿಭೇದಾನ್ನಾನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯ ಇತಿ ಚೇತ್ | ತಥಾಪ್ಯನವಸ್ಥಾ ಸ್ಯಾತ್ | ಅನಾದಿತ್ವಾನೇತಿ ಚೇನ್ನ | ಅಸಿದ್ಧವಿಷಯತ್ವೇನ ಮೂಲಕ್ಷತೇಃ |

ಕರ್ಮಾಣ್ಯುಪಾಧಯಶ್ಚ ವಿಭಿನ್ನಾ ಏವ ದೃಶ್ಯಂತ ಇತಿ ಚೇತ್ | ಸತ್ಯಮ್ | ತದ್ಭೇದಸ್ಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾತ್ಯಭೇದೇನೈವೋಪಪತ್ತೇಃ |

ತದೇವಂ ಯೋಗಿನೋಽನುಸನ್ಧಾನಾಭಾವೇ ವಿಶೇಷಾಭಾವಪ್ರಸಂಗಾತ್ ಅನುಸನ್ಧಾಮಂಜೇಕಾರ್ಯಂ, ಅಭೇದೋ ವಾ ತ್ಯಾಜ್ಯಃ | ಅನುಸನ್ಧಾನೇ ಚ ಸತಿ ಉಪಾಧಿವಿಶ್ಲೇಷೋಽಕಿಂಚಿತ್ಕರ ಇತಿ 'ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯಾಂಜೇಕಾರೇ ಸುಖದುಃಖಾದಿಭೋಗೋ ಭೇದೇನ ನ ದೃಶ್ಯೇತ' ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಯುಕ್ತಮ್ |

ಅದ್ವೈತವಾದದ್ವಯಸಾಧಾರಣದೋಷಕಥನಮ್

ಏವಮಸತ್ಯೋಪಾಧಿನಿಮಿತ್ತಾದ್ಯಸ್ತಭೇದಮಂಜೇಕುರ್ವತಾಂ ಸತ್ಯೋಪಾಧಿಕೃತಸತ್ಯಭೇದಮಭ್ಯುಪಗಚ್ಛತಾಂ ಚಾದ್ವೈತವಾದಿನಾಂ ಪಕ್ಷಂ ಪೃಥಕ್ ನಿರಾಕೃತ್ಯಸಾಧಾರಣದೋಷೇಣಾಪಿ ದೂಷಯತಿ—

**ಆತ್ಮಸ್ವಭಾವ ಭೇದಸ್ಯ ವಿದೋಷತ್ವೇನ ಚಾಖಿಲಃ |
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿವಿರೋಧಾಚ್ಚ ದುಷ್ಠಃ ಪಕ್ಷೋಽಯಮಞ್ಜಸಾ || 11 ||**

'ಜೀವಾತ್ಮಪರಮಾತ್ಮನೋಃ ಜೀವಾನಾಂ ಚ ಯೋ ಭೇದಃ ಸ ಸ್ವಭಾವತ ಏವ, ನ ಮಿಥ್ಯಾಸತ್ಯೋಪಾಧಿನಿಮಿತ್ತಃ' ಇತಿ ಪಕ್ಷಸ್ಯ | ವಿದೋಷತ್ವೇನ ಇತ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಮ್ | ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತ್ವೇನೇತ್ಯಪಿ ಜ್ಞಾತವ್ಯಮ್ | ಅಯಮಖಿಲಃ ಪಕ್ಷ ಇತ್ಯುಕ್ತೋಭಯವಿಧಾದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತಃ | ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿವಿರೋಧಾಚ್ಚೇತ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಮ್ | ಪ್ರಮಾಣಾಭಾವಾಚ್ಚೇತ್ಯಪಿ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಮ್ |

ಪರಪಕ್ಷಪ್ರತಿಕ್ಷೇಪೇಣ ಸ್ವಪಕ್ಷಸಾಧನೇನ ಚ ಸಿದ್ಧಾಂತಸ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತದಭಾವೇ ದುಷ್ಠತಾ | ಪರಪಕ್ಷಪ್ರತಿಕ್ಷೇಪೋ ದ್ವಿವಿಧಃ ಬಾಧಕಸಾಧಕಭಾವಾಭಾವವ್ಯತ್ಯಾದನಭೇದಾತ್ | ಸ್ವಪಕ್ಷಸಾಧನಮಪಿ ಸಾಧಕಬಾಧಕಭಾವಾಭಾವವ್ಯತ್ಯಾದನಭೇದೇನ ದ್ವಿವಿಧಮ್ |

ತತ್ಯೈಕೈಕಸ್ಯಾಪ್ಯಭಾವೋ ದುಷ್ಠತ್ವಹೇತುಃ ಕಿಮು ಸರ್ವಸ್ಯೇತಿ | ತದಿದಮುಕ್ತಂ ಅಞ್ಜಸಾ ಇತಿ | ತತ್ರ ಆತ್ಮಸ್ವಭಾವಭೇದಭಾದಕಸ್ಯ ತದಭೇದಸಾಧಕಸ್ಯ ಚಾಭಾವೋಽನ್ಯತ್ರ ವ್ಯತ್ಯಾದಿತಃ ||

ಜೀವಭೇದಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವಸಮರ್ಥನಮ್

ಭೇದಸಾಧಕಾಭೇದಭಾಧಕವ್ಯುಪಾದನಾಯ ಉತ್ತರಂ ವಾಕ್ಯಮ್ | ತತ್ರೇದಮಾಹ-ಯದುಕ್ತಂ
'ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿಸಿದ್ಧೋ ಜೀವೇಶ್ವರಯೋರ್ಜೀವಾನಾಂ ಚ ಭೇದಃ ತತ ಏವ ತದಭೇದಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿವಿರುದ್ಧಃ' ಇತಿ
ತದಯುಕ್ತಮ್ | ಸರ್ವಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ವಾತ್ಮೈವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೋ ನ ತು ಜೀವಾನ್ತರಮೀಶ್ವರೋ ವಾ | ನ ಚ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಧರ್ಮಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೋ ವಾಯುವನಸ್ತಿಸಂಯೋಗವತ್ | ತತ್ಕಥಂ ಭೇದಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ಇತ್ಯಾಶಂಕಾಂ ಪರಿಹರನ್ ಜೀವಭೇದಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತಾಂ ತಾವತ್ ಸಮರ್ಥಯತೇ-

ಚೇಷ್ಟಾಲಿಂಗೇನ ಸಾತ್ಮತ್ವೇ ಪರದೇಹಸ್ಯ ಸಾಧಿತೇ |

ಅನ್ಯತ್ವಂ ಸ್ವಾತ್ಮನಸ್ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವೈರೇವಾನುಭೂಯತೇ || 12 ||

'ಭೇದೋ ಹಿ ನೈಕ ಏವ ಅನೇಕಧರ್ಮಃ' ಇತ್ಯುಪಪಾದಿತಮನ್ಯತ್ರ | ಕಿನ್ತು? ಏಕಸ್ಮಿನ್ ಧರ್ಮಿಣಿ
ಪರಪ್ರತಿಯೋಗಿಕ ಏವ | ತಸ್ಯ ಚ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತಾ ಧರ್ಮಿಣಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತಾಂ ಪ್ರತಿಯೋಗಿನಶ್ಚ
ಸ್ಮರಣಮಪೇಕ್ಷತೇ | ತತ್ರ ಧರ್ಮಿಸ್ವಾತ್ಮಾ ತಾವತ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಃ |
ಪ್ರತಿಯೋಗಿಸ್ತೃತಿಹೇತುಶ್ಚಾನುಭವೋಽನುಮಾನಾತ್ ಭವತಿ | ತಥಾ ಹಿ, ಪರಶರೀರಂ ತಾವತ್
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಮ್ | ತಸ್ಯ ಚೇಷ್ಟಾದಿಲಿಂಗೇನ ಸ್ವಶರೀರವತ್ ಸಾತ್ಮತ್ವಮನುಮಾತುಂ ಶಕ್ಯತೇ | ಚೇಷ್ಟಾನಾಮ
ಹಿತಾಹಿತಪ್ರಾಪ್ತಿಪರಿಹಾರೇಚ್ಛಾಪೂರ್ವಕೋ ವ್ಯಾಪಾರಃ | ನ ಪರಿಸ್ಪಂದಮಾತ್ರಂ ಯೇನ ವ್ಯಭಿಚಾರಃ ಸ್ಯಾತ್ |
ನ ಚೈವಂ ಸನ್ನಿಗ್ಧಾಸಿದ್ಧತಾ | ಹಿತಾಹಿತಪ್ರಾಪ್ತಿಪರಿಹಾರಾನುಗುಣತಾಯಾಃ
ಸ್ವಾತ್ಮದೃಷ್ಟಾನ್ತೇನೈವಾವಗಮಾತ್ |

ಅತಃ ತಸ್ಮಾತ್ ಪರಶರೀರಾಧಿಷ್ಟಾತುಃ ಸ್ವಾತ್ಮನೋಽನ್ಯತ್ವಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಭವಿತುಮರ್ಹತಿ ನ ಚೈವಂ
ಸಮ್ಭಾವನಾಮಾತ್ರಮ್ | ಸರ್ವೈರಪಿ ತು ಅನುಭೂಯತ ಏವ | ನ ಹಿ
ಚೇಷ್ಟಾವಿಶೇಷಾನುಮಿತಪ್ರಯತ್ನವಿಶೇಷವತಃ ಪರಾತ್ಮನಃ ಸ್ಮೃತ್ಯೌ ಸತ್ಯಾಂ ತಥಾವಿಧಪ್ರಯತ್ನವಿರಹಿಣಂ
ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ ಏವಾನುಭವಂಸ್ತಸ್ಮಾತ್ ಸ್ವಾತ್ಮನೋಽನ್ಯತ್ವಂ ನಾನುಭವತಿ ಇತಿ ಯುಜ್ಯತೇ |

ಭೇದಸ್ಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕತ್ವಸಮರ್ಥನಮ್

ಸ್ಯಾದೇತತ್, ತಥಾಪಿ ತಸ್ಯ ಭೇದಸ್ಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕತ್ವಂ ಕುತಃ? ಇತಿ ಚೇತ್ | ಮೈವಮ್ | ಸ್ವಾಭಾವಿಕತ್ವಂ ಹಿ
ಯದಾ ಸತ್ಯತ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್ ತದಾ ಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧತ್ವಾದೇವ ತತ್ ಸಿದ್ಧತಿ | ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ಯ
ಅನ್ಯತ್ಪ್ರೋಪಪಾದಿತಮ್ | ಸತ್ಯೋಪಾಧಿಕೃತತ್ವಂ ತು ಪೂರ್ವಮೇವ ನಿರಸ್ತಮಿತಿ ನ ಪುನಃ
ಪ್ರಯತಿತವ್ಯಮ್ |

ಜೀವಾನಾಂ ಮಿಥೋ ಭೇದಸ್ಯ ಅನುಮಾನಸಿದ್ಧತ್ವಸಮರ್ಥನಮ್

ಅನೇನ ಜೀವಭೇದಸ್ಯ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಸಂಸರ್ಗೇಣಾನುಮಾನೇನಾಪಿ ಸಿದ್ಧಿರುಕ್ತಾ ಭವತಿ |

ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪ್ರಮಾಣಸಮರ್ಥನಮ್

ಏವಂ ಜೀವಾನಾಂ ಪರಸ್ಪರಭೇದಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವೇ ಅನಮ್ಭವಂ ಪರಿಹೃತ್ಯಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತಾ ಚೋಪಪಾದಿತಾ |
ಇದಾನೀಂ ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತಾಮುಪಪಾದಯತಿ—

ಅಜ್ಞತಾ ಚಾಲ್ಪಶಕ್ತಿತ್ವಂ ದುಃಖಿತ್ವಂ ಸ್ವಲ್ಪಕರ್ತೃತಾ |

ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾದೀಶಗುಣವಿರುದ್ಧಾ ಹ್ಯನುಭೂತಿಗಾಃ || 13 ||

ಜೀವನಿಷ್ಠತಯೇತಿ ಪೂರಣೀಯಮ್ | ಹಿಶಬ್ಧೋ ಯಸ್ಮಾದಿತ್ಯರ್ಥೇ | ತಸ್ಮಾದೀಶಾದಪಿ
ಸ್ವಾತ್ಮನೋಽನ್ಯತ್ವಂ ಸರ್ವೈರನುಭೋಯತ ಏವೇತಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಾನುವೃತ್ಯಾ ಅನ್ವಯಃ | ನ
ಹೀಶಧರ್ಮವಿರುದ್ಧಧರ್ಮವಂತಮಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತಃ ಪಶ್ಯನ್ ತತೋಽನ್ಯತ್ವಂ ನ ಪಶ್ಯತೀತಿ ಯುಜ್ಯತೇ |
ಅತಿಸ್ಫುಟತಾಂ ಭೇದಪ್ರತ್ಯಯಸ್ಯೋಪಪಾದಯಿತುಂ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಬಾಹುಲ್ಯೋಪಪಾದನಮ್ |

ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದೇ ಅನುಮಾನಪ್ರಮಾಣಸಮರ್ಥನಮ್

ಅನೇನ ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದಸ್ಯ ಅನುಮಾನಸಿದ್ಧತಾ ಚೋಪಪಾದಿತಾ ಭವತಿ |

ಜೀವಃ, ಈಶ್ವರಾದ್ಧಿನ್ನೋ ಭವಿತುಮರ್ಹತಿ, ಈಶ್ವರೀಯಧರ್ಮವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಾಧಿಕರಣತ್ವಾತ್ | ಯತ್
ಯದ್ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಾಧಿಕರಣಂ ತತ್ ತತೋ ಭಿನ್ನಮ್ | ಜಲಾನಲವತ್ ||

ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದಸಾಧಕಾನುಮಾನಸ್ಯಾಸಿದ್ಧಿಶಙ್ಕಾಪರಿಹಾರ

ಸ್ಯಾದೇತತ್, ಯದಿ ಸಾರ್ವಜ್ಞಾದಿಗುಣವತ್ತಯಾ ಈಶ್ವರಃ ಸಿದ್ಧಃ ಸ್ಯಾತ್ | ತದೇವ ಕುತಃ? ಇತ್ಯತ ಆಹ —

ಸಾರ್ವಜ್ಞಾದಿಗುಣಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರುತಿಷು ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾಃ |

‘ಯಃ ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಸ ಸರ್ವವಿತ್’, ‘ಪರಾಽಸ್ಯ ಶಕ್ತಿರ್ವಿವಿಧೈವ ಶ್ರೂಯತೇ’, ‘ಯ ಆತ್ಮಾಽಪಹತಪಾಪ್ಮಾ’, ‘ ಸ
ಹಿ ಸರ್ವಸ್ಯ ಕರ್ತಾ’ ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ವೀತಿ ಶೇಷಃ |

ಭೇದಸ್ಯ ಧರ್ಮಿಸ್ವರೂಪತ್ವವಕ್ಷೇ ಪ್ರತಿಯೋಗಿಜ್ಞಾನಾದಿನ್ಯೈಷ್ಠ್ಯಶಙ್ಕಾ ತನ್ನಿರಾಸಶ್ಚ

ನನು ಭೇದೋ ನಾಮ ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪಮೇವ | ಅತಸ್ತದ್ಧರ್ಮಮೇವ ಭೇದದರ್ಶನಮಿತಿ ಕಿಂ
ಪ್ರತಿಯೋಗಿಪ್ರತೀತ್ಯನುಸರಣೇನ? ಕಿಂ ತದುಪಪಾದನಾಯ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮೋಪನ್ಯಾಸೇನ? ಮೈವಮ್ |
ನ ನಿರ್ವಿಶೇಷವಸ್ತುಮಾತ್ರಂ ಭೇದಃ | ತಥಾ ಸತಿ ವಸ್ತುಮಾತ್ರಸ್ಯ ಪರೇಣಾಪ್ಯಭೇದಕೃತತ್ವಾತ್
ವಿವಾದನುಪಪತ್ತೇಃ |

ಕಿಂ ನಾಮ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಭಾವ ಏವ | ಸ ಚ ರೂಪಾದಿವತ್ ವಸ್ತುನಾ ಸವಿಶೇಷಾಭಿನ್ನ ಇತ್ಯೇವ ಸ್ವರೂಪಂ
ಭೇದ ಇತ್ಯನ್ಯಾರ್ಥಃ |

ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಭಾವಶ್ಚ ಪ್ರಯೋಗಿನಿರೂಪ್ಯ ಇತ್ಯುಪಪನ್ನಮೇವ ತತ್ರ ತೀತ್ಯನುಸರಣಮ್ | ಸಾದೃಶ್ಯಾದಿನಾ
ಸನ್ನಪ್ಯನ್ಯೋನ್ಯಾಭಾವೋನೋಪಲಭ್ಯತ ಇತಿ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮೋಪನ್ಯಾಸೋಽಪ್ಯುಪಪದ್ಯತೇ | ಅತ ಏವ
ಭೇದ ಇತಿ ಪ್ರಸ್ತುತೇಽಪಿ ಅನ್ಯತ್ವಂ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ |

ಈಶ್ವರಗತಸಾರ್ವಜ್ಞ್ಯಾದಿಗುಣಾನಾಂ ಸತ್ಯತ್ವಾಕ್ಷೇಪಪರಿಹಾರ್

ಭವೇದೇವಂ, ಯದಿ ಸಾರ್ವಜ್ಞಾದಿಕಮೀಶ್ವರಸ್ಯ ಸತ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ | ನ ಚೈತದಸ್ತಿ | ತತ್ರ ಪ್ರಮಾಣಾಭಾವಾತ್ |
'ಯಃ ಸರ್ವಜ್ಞಃ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಯಸ್ತು ಸಾರ್ವಜ್ಞಾದಿಕಮೇವ ಪ್ರತಿಪಾದಯನ್ತಿ | ನ ಪುನಸ್ತಸ್ಯ ಸತ್ಯತಾಮ್ |
ತಥಾಽಶ್ರುತವಣಾತ್ | ಮೃಷಾ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಾಧಿಕರಣತಯಾ
ತಾತ್ಪ್ರಿಕಭೇದಪ್ರತೀತ್ಯುಪಪಾದನಮಯುಕ್ತಮ್ | ಅತಿಪ್ರಸಂಗಾದಿತಿ | ಅತ ಆಹ—

ಸತ್ಯಃ ಸೋ ಅಸ್ಯ ಮಹಿಮೇತ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯಾನ್ಮೃಷಾ ನ ಚ || 14 ||

ಸಾರ್ವಜ್ಞಾದಿಗುಣಾ ವಿಷ್ಣೋರಿತಿ ವರ್ತತೇ | ಯದ್ಯಪಿ 'ಯಃ ಸರ್ವಜ್ಞಃ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಯಃ
ಸಾರ್ವಜ್ಞಾದಿಕಮೇವ ಪ್ರತಿಪಾದಯನ್ತಿ ತಥಾಪಿ ಸಃ ವೇದೋದಿತಃ, ಅಸ್ಯ ಮಹಿಮಾ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾದಿಃ, ಸತ್ಯ
ಏವ ಇತಿ ವಾಕ್ಯಾನ್ತರಾತ್ ಸತ್ಯತಾವಗಮಾತ್ ನ ಸಾರ್ವಜ್ಞಾದಿಕಂ ಮೃಷಾ ಇತಿ |

ಅಜ್ಞೇಕೃತ್ಯ ಚೇದಮುದಿತಮ್ | ವಸ್ತುತಸ್ತು ವಸ್ತುವಿಷಯಕಮೇವ ಜ್ಞಾನಂ ತತ್ಸತ್ಯತ್ವೇ ಪ್ರಮಾಣಮ್ | ನ
ಪುನಸ್ತತ್ರ ಪ್ರಮಾಣಾನ್ತರಾಪೇಕ್ಷಾ | ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸ್ತತ್ಸತ್ಯ ಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್ | ಅತೋ 'ಯಃ ಸರ್ವಜ್ಞಃ'
ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿರೇವ ತತ್ಸತ್ಯತಾಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯತೀತ್ಯನುಪಪನ್ನ ಏವಾಕ್ಷೇಪಃ | ಏವಂ ಸತಿ
ಶುಕ್ತಿರಜತಾದಿಸತ್ಯತಾಽಪಿ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ | ಔತ್ಸರ್ಗಿಕಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸ್ಯ ಕರಣದೋಷೈಃ
ಬಾಧಕಪ್ರಮಾಣೈರಪನಯನೇನ ತನ್ನಿಧ್ಯಾತ್ವಸ್ಯ ಸ್ಥಿತತ್ವಾತ್ | ನ ಚೈವಮೇವಾಸ್ತು ಪ್ರಕೃತೇಽಪೀತಿ
ವಾಚ್ಯಮ್ | ಕರಣದೋಷಬಾಧಕಪ್ರಮಾಣಾಭಾವಾದಿತ್ಯಾಹ—

ನ ಚ ವೇದೋಕ್ತಮಿಥ್ಯಾತ್ವೇ ಮಾನಂ..

ಅತ್ರ ನ ಚ ತನ್ನಿಧ್ಯಾತ್ವೇ ಮಾನಂ ಇತಿ ವಕ್ತವ್ಯೇ ವೇದೋಕ್ತೇತಿ
ಕರಣದೋಷಾಭಾವೋಪಪಾದನಾರ್ಥಮುಕ್ತಮ್ | ಅಪೌರುಷೇಯತಯಾ ವೇದೇ ದೋಷಾಭಾವೇಽಪಿ
ಪ್ರತಿಪತ್ತುರೇವ ದೋಷಃ ಸಮ್ಯವತೀತಿ ಚೇನ್ನ | ತಸ್ಯಾಪಿ ಬಾಧಕಪ್ರಮಾಣೋನ್ನೇಯತ್ವೇನ ತದಭಾವೇ
ಅಭಾವನಿಶ್ಚಯಾತ್ |

ಸರ್ವಜ್ಞ್ಯಾದಿಗುಣಾನಾಂ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾಭಾವೇನ ಪರಮತೇ ಅಜ್ಞಾನಾಸಮ್ಯವೋಪಸಂಹಾರಃ

ನನು 'ನೇಹ ನಾನಾಽಸ್ತಿ ಕಿಂಚನ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತ್ಯಾ 'ವಿಮತೋ ವಿಶಿಷ್ಟಾಕಾರೋ ಮಿಥ್ಯಾ
ವಿಶಿಷ್ಟಾಕಾರತ್ವಾತ್ ನೀಲಂ ನಭ ಇತಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾಕಾರವತ್' ಇತ್ಯಾದ್ಯನುಮಾನೇನ ಚ ಸಾರ್ವಜ್ಞಾದೇಃ
ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಪ್ರತೀತೇಃ ಕಥಂ ತತ್ರ ಪ್ರಮಾಣಾಭಾವಃ? ಅತೋ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಸಾರ್ವಜ್ಞಾದಿವಿಷಯಾಃ 'ಯಃ
ಸರ್ವಜ್ಞಃ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಯ ಇತ್ಯತ ಆಹ -

..ತನ್ನಾನತಾಽಪಿ ನ |

'ನೇಹ ನಾನಾ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಃ ತತ್ರ ಸಾರ್ವಜ್ಞಾದಿಮಿಥ್ಯಾತ್ಯೇ ಮಾನತಾಪಿ ನಾಸ್ತಿ |
ತಥೋಪಪಾದಿತಮನ್ಯತ್ರ | ಏವಂ ತಸ್ಯ ಅನುಮಾನಸ್ಯಾಪಿ ಮಾನತಾ ನಾಸ್ತಿ |
ಧರ್ಮಿಗ್ರಾಹಕಪ್ರಮಾಣವಿರೋಧಾದಿತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯೇಯಮ್ |

ನ ಮಾನಮಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಯತ್ ಉಚ್ಯತೇ ತಸ್ಯಾಪಿ ಮಾನತಾ ನಾಸ್ತೀತಿ ಅಪಿಶಬ್ದಸಮ್ಪನ್ಃ |

ಅಜ್ಞಾನಾಸಮ್ಪವಾದೇವ ಅದ್ವೈತವಾದೇ ಅಧಿಕಾರ್ಯಾದ್ಯಸಮ್ಪವಃ

ತದೇವಂ ಅದ್ವೈತಮತೇ ಅಜ್ಞಾನಾಸಮ್ಪವೋಽಭಿಹಿತಃ | ತತಃ ಕಿಂ? ಇತ್ಯತ ಆಹ—

ಅತೋಽಜ್ಞಾನಸಮ್ಪವಾದೇವ ನಾಧಿಕಾರ್ಯೈಕ್ಯವಾದಿನಾಮ್ || 15 ||

ಅಜ್ಞೋ ಹಿ ಶಾಸ್ತ್ರೇಽಧಿಕ್ರಿಯತೇ | ಉಕ್ತವಿಧಯಾ ಅಜ್ಞಾನಾನುಪಪತ್ಯಾ ಅಜ್ಞೋ ನ ಸಮ್ಪವತಿ | ತತಶ್ಚ
ಐಕ್ಯವಾದಿನಾಂ ಮತೇ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಅಧಿಕಾರೀ ನ ಸಮ್ಪವತಿ |

ಅತೋ ನಾಜ್ಞಾತಮಿತಿ ಚ ವಿಷಯೋ ವಿಷಯಾನ್ತರೇ |

ಅತಃ ಅಜ್ಞಾನಾಸಮ್ಪವಾತ್ ಅಜ್ಞಾತಂ ವಸ್ತು ನ ಸಮ್ಪವತಿ ಇತಿ ಹೇತೋಃ ಐಕ್ಯವಾದಿನಾಂ ಮತೇ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ
ವಿಷಯಶ್ಚ ನ ಸಮ್ಪವತಿ | ಕಿನ್ತು? ವಿಷಯಾನ್ತರೇ ದೇಶಾನ್ತರೇ ಭೇದವಾದೇ ಅಧಿಕಾರ್ಯಾದಿಕಂ
ಸಮ್ಪವತೀತಿ ಉಕ್ತೋಚ್ಯಮಾನವಕ್ಯಮಾಣಶೇಷತಯಾ ವ್ಯಾಖ್ಯೇಯಮ್ | ಅಜ್ಞಾತೋ ಹಿ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ
ವಿಷಯೋ ಭವತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಪರಾರ್ಥತ್ವಾತ್ |

ಅಜ್ಞಾಭಾವಾತ್ ಫಲಂ ಕಸ್ಯ..

ಅಜ್ಞೇ ಹಿ ಸತಿ ಅಜ್ಞಾನನಿವೃತ್ತಿಲಕ್ಷಣಂ ಶಾಸ್ತ್ರಫಲಂ ತಸ್ಯ ಸಮ್ಪವತಿ | ಉಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ಅಜ್ಞಾನಾನುಪಪತ್ಯಾ
ಅಜ್ಞಾಭಾವಾತ್ ಫಲಂ ಕಸ್ಯ ಸ್ಯಾತ್? ನ ಕಸ್ಯಾಪೀತಿ |

..ಯೋಗಃ ಶಶನ್ಯಶೃಙ್ಗಯೋಃ || 16 ||

ಏವಂ ಅಧಿಕಾರಿವಿಷಯಪ್ರಯೋಜನಾನಾಂ ಅಸತ್ವಾತ್ ತತ್ಸಮ್ಪನ್ಃ ಶಶನ್ಯಶೃಙ್ಗಯೋಃ ಸಮ್ಪನ್ಃ
ಇವಾನುಪಪನ್ನ ಏವ | ತಥಾ ಚ ಅದ್ವೈತಮತೇ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಅನಾರಮ್ಭಣೀಯತ್ವಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ |

ಅಜ್ಞಾನದೌರ್ಘಟ್ಯಸ್ಯ ಭೂಷಣತ್ವಶಙ್ಕಾ ತನ್ನಿರಾಸಶ್ಚ

ನನ್ನಜ್ಞಾನಾಸಮ್ಪವ ಏವ ಕಥಂ? ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಜೀವಸ್ಯ ವಾ ಅಜ್ಞಾನೋಪಪತ್ತೇಃ | ನ ಚ ತತ್ರ
ದೌರ್ಘಟ್ಯಮುಕ್ತಮಜ್ಞಾನಸ್ಯೇತಿ ವಾಚ್ಯಮ್ | ಯತೋಽಜ್ಞಾನಮಾರೋಪಿತಮೇವ | ಪರಮಾರ್ಥಸತೋ ಹಿ
ದೌರ್ಘಟ್ಯಂ ಬಾಧಕಂ ನಾರೋಪಿತಸ್ಯ | ಪ್ರತ್ಯುತ ಭೂಷಣಮೇವ | ಅನ್ಯಥಾ ಆರೋಪಿತತ್ವಾನುಪಪತ್ತೇಃ |
ತದುಕ್ತಂ |

ದುರ್ಘಟತ್ವಮವಿದ್ಯಾಯಾ ಭೂಷಣಂ ನ ತು ದೂಷಣಮ್ |

ಕಥಂಞ್ಞದ್ಘಟಮಾನತ್ವೇಽವಿದ್ಯಾತ್ವಂ ದುರ್ಘಟಂ ಭವೇತ್ | ಇತಿ |

ತಥಾ ಚ ಕಥಮಧಿಕಾರ್ಯಭಾವಃ? ಇತ್ಯಾಶಂಕಾಂ ಸಿಂಹಾವಲೋಕನನ್ಯಾಯೇನ ಪರಿಹರತಿ—

ದುರ್ಘಟತ್ವಂ ಭೂಷಣಂ ಚೇತ್ ಸ್ಯಾದವಿದ್ಯಾತ್ವಮಾತ್ಮನಃ |

ಯದ್ಯವಿದ್ಯಾಯಾ ಅನುಪಪನ್ನತ್ಯೇವ ಭೂಷಣಮಿತ್ಯಙ್ಗೇಕ್ರಿಯತೇ ತದಾ ಆತ್ಮನೋಽವಿದ್ಯಾ ಇತ್ಯಪಿ ನಾಙ್ಗೇಕರ್ತವ್ಯಂ ವಸ್ತುದ್ವಯಕಲ್ಪನೇ ಕಲ್ಪನಾಗೌರವಾತ್ | ಕಿಂ ನಾಮ? ಆತ್ಮೈವ ಅವಿದ್ಯಾ ಇತ್ಯಙ್ಗೇಕಾರ್ಯಮ್ | ತತಶ್ಚ ಆತ್ಮೈವ ಆತ್ಮಾವರಣಂ ಚೇತ್ ಸರ್ವದಾ ಆವೃತತ್ವಪ್ರಸಙ್ಗೋ ಮೋಕ್ಷೇ ಚ ಆತ್ಮನಿವೃತ್ತಿರಿತ್ಯಾದ್ಯನುಪಪತ್ತಿಃ ಅವಿದ್ಯಾಯಾ ಭೂಷಣಂ ಇತ್ಯೇವ ಸಮಾಧಾನಂ ವಾಚ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ | ತಸ್ಮಾದನುಪಪತ್ತಿರ್ವಾ ಪರಿಹರ್ತವ್ಯಾ, ಅಜ್ಞಾನಂ ವಾ ತ್ಯಾಜ್ಯಮ್ |

ಸತ್ಯಾಂ ಪ್ರತೀತೌ ಇದಮುಚ್ಯತೇ | ನ ಚ ಆತ್ಮನೋಽವಿದ್ಯಾತ್ವಂ ಪ್ರತೀಯತ ಇತಿ ಚೇತ್ ಸಮಂ ಪ್ರಕೃತೇಽಪಿ | ನ ಹಿ ಸರ್ವಜ್ಞಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರತೀಯತೇ | ನಾಪಿ 'ಪರಮಾತ್ಮವೋಪಾಧ್ಯವಚ್ಛಿನ್ನೋಽಹಮಜ್ಞಃ' ಇತಿ ಪ್ರತೀತಿರಸ್ತಿ | ಯಥಾಸ್ವರೂಪಂ ಪ್ರತಿಭಾಸಾಭಾವಶ್ಚ ಆತ್ಮರೂಪಾವಿದ್ಯಯೈವ ಕಲ್ಪತಾಂ ಲಾಘವಾದಿತ್ಯುಕ್ತಮೇವೇತಿ |

ಕಿಂಚ್ಚ ಅನುಪಪತ್ತಿರ್ಭೂಷಣಮಿತ್ಯಙ್ಗೇಕುರ್ವತಾ ಅಧಿಗತವೇದ್ಯೆನ್ನಸ್ಯಾಪ್ಯದ್ವೈತವಾದಿನೋ ನಿತ್ಯನಿರಯಪ್ರಾಪ್ತಿರಙ್ಗೇಕರ್ತವ್ಯಾ | ಸರ್ವಜ್ಞಸ್ಯ ಅಜ್ಞಾನಾನುಪಪತ್ತೇರಿವ ಅಧಿಗತಮಹಾವಾಕ್ಯಸ್ಯ ನಿತ್ಯದುಃಖಾನುಪಪತ್ತೇರಪಿ ಭೂಷಣತ್ವಸಮ್ಯವಾತ್ | ನಿರಯಾದೇರಪ್ಯವಿದ್ಯಾಮಯತ್ವಾತ್ ಇತ್ಯಾಹ |

ಅನ್ಧಂತಮೋಽಪ್ಯಲಜ್ಞಾರೋ ನಿತ್ಯದುಃಖಂ ಶಿರೋಮಣಿಃ || 17 ||

ಸ್ಯಾದಿತಿ ವರ್ತತೇ | ಅಧಿಗತಮಹಾವಾಕ್ಯಸ್ಯೇತಿ ಶೇಷಃ | ಅನ್ಯೇನ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಜ್ಞಾನಮಙ್ಗೇಕುರ್ವಾಣಾನಾಮಿದಂ ಫಲಂ ಭವತೀತಿ ಸೂಚಿತಂ ಭವತಿ | 'ವೇದವೇದಾಂತಯೋಃ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಣೋರೇಕತ್ವೇ ತಾತ್ಪರ್ಯಂ' ಇತ್ಯಙ್ಗೇಕಾರೇ ಅಧಿಕಾರ್ಯಾದ್ಯನುಪಪತ್ಯಾ ಅನಾರಮ್ಭಣೀಯತ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್ | ಭೇದಪಕ್ಷೇ ತು ಅಧಿಕಾರ್ಯಾದಿನಮ್ಯವಾತ್ ಆರಮ್ಭಣೀಯತ್ವೋಪಪತ್ತಿರಿತಿ ವಿಷಯಾಂತರೇ ಇತ್ಯನೇನೋಕ್ತಮ್ | ¹²¹ತದ್ವಿವೃಣೋತಿ —

ಅತಃ ಪರೋ ಮಾತ್ರ ಯೇತಿ ¹²²ಪೂರ್ವಶ್ರುತಿನಿದರ್ಶಿತಃ |

ಅನ್ಯಮೀಶಮಿತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಭಿನ್ನಜೀವದೃಶಂ ಗತಃ |

ಭಿನ್ನತ್ವೇನಾತ್ಮಸಾದೃಶ್ಯದೋ ಯದೇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ಸದಾ || 18 ||

¹²¹ ವಿಷಯಾಂತರ ಇತಿ ಸಾಮಾನ್ಯತಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಂ ತದನುಪಪತ್ತಿಪರಿಹಾರಾಯ ಶ್ರುತ್ಯುದಾಹರಣಪೂರ್ವಕಂ ವಿವೃಣೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹²² ಮೂಲೇ 'ಇತಿ ಪೂರ್ವಶ್ರುತೀ' ತ್ಯತ್ರ ಪೂರ್ವಶ್ಚ ಆದಿಶಬ್ದಾರ್ಥಕಃ | ತೇನ 'ಗುಣಾಹ ಶ್ರುತಾಸುವಿರುದ್ಧಾಶ್ಚ ದೇವೇ ಸನ್ತಶ್ರುತಾಽಪಿ ನೈವಾತ್ರ ಶಂಕಾ' ಇತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಣಮ್ | (ಶ್ರೀನಿ)

ಅತ ಇತಿ ಅದ್ವೈತಪಕ್ಷೇ ಅಧಿಕಾರ್ಯಾದ್ಯಸಮ್ಭವಂ ಪರಾಮೃಶತಿ | ಅತ್ರ ¹²³ಆದ್ಯಾರ್ಥಶ್ಲೋಕೇನ ಪರಮೇಶ್ವರಃಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ವಿಷಯೋ ದರ್ಶಿತಃ | ನ ಚ ಈಶ್ವರಪದಾದೇವ ವಿದಿತ ಇತಿ ¹²⁴ಕಥಂ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ವಿಷಯಃ ಸ್ಯಾತ್? ಇತ್ಯತ ಉಕ್ತಂ- ¹²⁵ಪರೋ ಮಾತ್ರಯೇತಿ | ಈಶ್ವರಸತ್ತಾಮಾತ್ರಸ್ಯ ¹²⁶ಕಥಂ ಇತ್ಯತ್ ಅಧಿಗತತ್ವೇಽಪಿ ತಸ್ಯ ಅಪರಿಮಿತಗುಣಾಕಾರತಯಾ ಶ್ರುತಿನಿದರ್ಶಿತಸ್ಯ ¹²⁷ತಥಾ ಅನವಗಮಾತ್ ¹²⁸ಸಾಮಾನ್ಯತೋ ವಿಶೇಷತಶ್ಚ ತದವಗಮಾರ್ಥಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮಿತಿ |

¹²⁹ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥೇನ ಅಧಿಕಾರೀ ದರ್ಶಿತಃ | ನ ಚ ಪರಮಾತ್ಮಕಶ್ಚೇತ್ ಸರ್ವಜ್ಞತಯಾ ¹³⁰ನಾಧಿಕಾರೀ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಭಿನ್ನತ್ವೇನ ಸಮರ್ಥಿತಃ | ಯದ್ಯಪಿ ಅದ್ವೈತಪಕ್ಷೇ ಅಧಿಕಾರ್ಯಾದ್ಯಸಮ್ಭವಸ್ಯೋಕ್ತತ್ವಾತ್ ¹³¹ಭಿನ್ನ ಏವಾಧಿಕಾರೀ ಸಿದ್ಧಃ, ತಥಾಪಿ ಪ್ರಾಕ್ 'ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿಸಿದ್ಧೋ ಭೇದಃ' ¹³²ಇತ್ಯುಕ್ತಂ, ತತ್ರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಮಾನೇ ¹³³ದರ್ಶಿತೇ, ¹³⁴ಆಗಮಪ್ರದರ್ಶನಾಯೇದಂ ಶ್ರುತ್ಯುದಾಹರಣಮ್ |

ಭಿನ್ನತ್ವೇನ ಇತ್ಯನೇನ ಪ್ರಯೋಜನಂ ದರ್ಶಿತಮ್ | ತತ್ರ ಭಿನ್ನತ್ವೇನ ಇತಿ ಸ್ವರೂಪಸಂಪರ್ಕನಮ್ | ¹³⁵ಸಾದ್ಯಶ್ಯೋಕ್ತಾ ಭೇದಸ್ಯ ಲಬ್ಧತ್ವಾತ್ | ¹³⁶ಸದಾ ಇತಿ ಸಾದ್ಯಶ್ಯವಿಶೇಷಣಮ್ | ಪ್ರಯೋಜನೇ ¹³⁷ವಿಪ್ರತಿಪತ್ತೇಃ 'ಯದಾ ಪಶ್ಯಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿರುದಾಹೃತಾ |

¹²³ ಆದ್ಯಾರ್ಥಶ್ಲೋಕೇನೇತಿ | ಶ್ಲೋಕಸ್ಯಾದ್ಯಾರ್ಥಃ | ಅದ್ಯಾರ್ಥಶ್ಲೋಕಃ | ತೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹²⁴ ಕಥಮಿತಿ | ಅಜ್ಞಾತತ್ವಾಭಾವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | ಅಪ್ರಾಪ್ತೇ ಶಾಸ್ತ್ರಮರ್ಥವದಿತಿ ನ್ಯಾಯಾದಿತಿ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಮ್ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹²⁵ 'ಪರೋ ಮಾತ್ರಯಾ ತನ್ಮಾ ವೃಧಾನ ನ ತೇ ಮಹಿತ್ವಮನ್ವಶ್ಚುವನ್ತಿ' ಇತಿ ಶ್ರೇತೇರಯಮರ್ಥಃ | ತನ್ಮಾ ಶರೀರೇಣೈವ ನ ತು ಕೀರ್ತಿಮಾತ್ರೇಣ ವಾವೃಧಾನ ವವೃಧಾನ ಹೇ ವಿಷ್ಣೋ! ತ್ವಂ ಮಾತ್ರಯಾ ಗುಣಾನಾಂ ಪರಿಮಿತೇಃ ಸಕಾಶಾತ್ ಪರೋಽತಿ ತತೋಽಸಿ ಅಪರಿಮಿತಗುಣೋಽಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಏತಾದ್ಯಶಸ್ಯ ತೇ ಮಹಿತ್ವಂ ಕೇಽಪಿ ನಾಶ್ಚುವನ್ತಿತಿ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹²⁶ ಅತೀಂದ್ರಿಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಉಪದೇಶಾದ್ಯಸಮ್ಭವೇನವ್ಯುತ್ಪತ್ತಯೋಗಾತ್ ಈಶ್ವರಪದಾದಪಿ ತದಧಿಗತಿನ ಸಮ್ಭವತೀತ್ಯಾಶಯೇನ ಕಥಂ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹²⁷ ಈಶ್ವರಪದೇನ ಲೌಕಿಕೈಃ ಅಗಣ್ಯಗುಣಾಶ್ರಯತ್ವಾನವಗಮಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹²⁸ ಸಾಮಾನ್ಯತ ಇತಿ | ಈಶ್ವರೋಽಗಣ್ಯಗುಣಾಶ್ರಯ ಇತಿ ಸಾಮಾನ್ಯತೋ ಜ್ಞಾನಾನನ್ತಶಕ್ತಾದ್ಯಗಣ್ಯಗುಣವಾನಿತಿ ವಿಶೇಷತಶ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹²⁹ ಭಿನ್ನಜೀವದೃಶಂ ಗತ ಇತಿ ವಿಶೇಷಣ ಕಥನೇನ ಅಧಿಕಾರೀದರ್ಶಿತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

¹³⁰ ಅಜ್ಞ ಏವ ಅಧಿಕಾರೀ ಇತಿ ಭಾವಃ |

¹³¹ ತಥಾ ಚ ನ ಚ ಪರಮಾತ್ಮಕಶ್ಚ ಸರ್ವಜ್ಞತಯಾ ನಾಧಿಕಾರೀ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಶಙ್ಕಾಯಾ ಏವಾಭಾವೇನ 'ಅನ್ಯಮೀಶಂ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯುದಾಹರಣಂ ವ್ಯರ್ಥಮಿತಿ ಭಾವಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹³² ಆತ್ಮಸ್ವಭಾವಭೇದಸ್ಯ ವಿದೋಷತ್ವೇನ ಚೇತ್ಯತ್ರ ಚ ಶಬ್ದೇನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತ್ವಸ್ಯ ಸಮುಚ್ಚಿತತ್ವೇನ ಭೇದಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿಪ್ರಮಾಣ ಸಿದ್ಧತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹³³ ಅಜ್ಞತಾ ಚೇತ್ಯಾದಿನಾ ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಮಾನೇ ದರ್ಶಿತೇ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹³⁴ ಅನ್ಯಮೀಶಮಿತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಸ್ಫುಟಂ ಭೇದಸ್ಯೋಕ್ತತ್ವಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ |

¹³⁵ ಸಾದ್ಯಶ್ಯಸ್ಯ ಭೇದವ್ಯಾಪ್ತತ್ವೇನ ವ್ಯಾಪ್ತೋಕ್ತಾ ವ್ಯಾಪಕಸ್ಯ ಭೇದಸ್ಯ ಲಬ್ಧತ್ವೇನ ತಚ್ಚರೀರಾನ್ತರ್ಗತತ್ವಾಭಾವಾತ್ ಧೂಮವತ್ಯೋಕ್ತಾ ಲಬ್ಧಸ್ಯ ವಹ್ನೇಃ ಧೂಮಶರೀರಾನ್ತರ್ಗತತ್ವಾಭಾವವತ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹³⁶ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಾನನ್ತತ್ವಾದಿ ರೂಪಮೋಕ್ಷಾದಿಸಾದ್ಯಶ್ಯಸ್ಯ ಸದಾತನತ್ವರೂಪಂ ವಿಶೇಷಣಂ ಸದೇತ್ಯನೇನೋಕ್ತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

ಜೀವದೃಶಂ ಗತ ಇತ್ಯನೇನ ¹³⁸ಅಧಿಕಾರಿವಿಷಯೋಃ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ದರ್ಶಿತಃ | ದೃಶಂ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾಧ್ಯಾಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ತೇನ ಶಾಸ್ತ್ರೇಣ ಅಧಿಕಾರ್ಯಾದೇಃ ¹³⁹ | ¹⁴⁰ಸಾದ್ಯಶ್ಯದ ಇತ್ಯನೇನ ವಿಷಯಪ್ರಯೋಜನಯೋಃ | ತತ್ರಾಪಿ ಜೀವಸ್ಯೇತಿ ಶೇಷಃ | ¹⁴¹ತೇನ ಅಧಿಕಾರಿಪ್ರಯೋಜನಯೋರಪೀತಿ ವಿಷಯಾದ್ಯುಪಪನ್ನಮಿತಿ ವಾಕ್ಯಶೇಷಃ | ತೇನ ಅತ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಸಮ್ಪನ್ನಃ |

ಏವಮದ್ವೈತಮತೇ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯಾನಾರಮ್ಭಣೀಯತ್ವಪ್ರಸಂಗ್ನಾದ್ವೈತಮತಂ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಯುಕ್ತಮೇವ ನಾರಾಯಣಸ್ಯಾಗ್ಣ್ಯಗುಣವತ್ವಮುಪಪಾದಿತಮ್ |

ನಾರಾಯಣಾಗ್ಣ್ಯಗುಣವತ್ತ್ವಾದಿನಿಬಂಧನಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಮ್

ಕಿಮಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಮ್? ಇತ್ಯತ ಆಹ -

**ಮಾಯಾವಾದತಮೋವ್ಯಾಪ್ತಮಿತಿ ತತ್ತ ದೃಶಾ ಜಗತ್ |
ಭಾತಂ ಸರ್ವಜ್ಞಸೂರ್ಯೇಣ ಪ್ರೀತಯೇ ಶ್ರೀಪತೇಃ ಸದಾ || 19 ||**

ಗ್ರಂಥಸಮಾಪ್ತೌ ಮಜ್ಜಲಾಚರಣಮ್

ಏವಂ ಸಮಾಪಿತಪ್ರಕರಣೋಽಪಿ ¹⁴² ಭಗವಾನಾಚಾರ್ಯೋಽನ್ತೇಽಪಿ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರಣಾಮಸ್ತವನೇ ¹⁴³ವಿಧತ್ತೇ-

**ನಮೋಽ ¹⁴⁴ಮನ್ನನಿಜಾನನ್ನಸಾನ್ವಸುನ್ನರಮೂರ್ತಯೇ |
ಇನ್ನಿರಾಪತಯೇ ನಿತ್ಯಾನಂದಭೋಜನದಾಯಿನೇ || 20 ||**

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ

¹³⁷ ಏಕವಿಂಶತಿಮುಖದ್ವಂದಂಸ ಏವ ಮೋಕ್ಷ ಇತಿ ಕೇಚಿದಾಹುಃ | ಆತ್ಮಹಾನಿರಿತ್ಯನ್ಯೇ | ಸನ್ನತೋರ್ಧ್ವಗತಿರಿತ್ಯನ್ಯೇ | ಇತ್ಯೇವಂ ವಿಪ್ರತಿಪತ್ತೇಃ ಸ್ವಾಭಿಮತಮೋಕ್ಷರೂಪಪ್ರಯೋಜನಸ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತ್ವಸೂಚನಾಯ ಯದಾ ಪಶ್ಯ ಇತಿ ಶ್ರುತಿರುದಾಹ್ಯತೇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹³⁸ ಜ್ಞಾತ್ಯಜ್ಞೇಯಭಾವರೂಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ದರ್ಶಿತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹³⁹ ಆದಿಪದೇನ ವಿಷಯಗ್ರಹಣಮ್ | ಸಮ್ಪನ್ನೋ ದರ್ಶಿತ ಇತ್ಯನುವರ್ತತೇ | ತತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಣಾ ಪಾರ್ಯಪಾಲಕಭಾವರೂಪಃ ಸಮ್ಪನ್ನಃ | ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ವಿಷಯಸ್ಯ ಚ ಜ್ಞಾಪ್ಯಜ್ಞಾಪಕಭಾವರೂಪಃ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ದರ್ಶಿತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹⁴⁰ ಆತ್ಮಸಾದ್ಯಶ್ಯಪ್ರದತ್ವೋಕ್ತಾ ವಿಷಯಪ್ರಯೋಜನಯೋಃ ದಾತ್ಯದೇಯಭಾವರೂಪಃ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ದರ್ಶಿತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

¹⁴¹ ತೇನೇತಿ | ಜೀವಸಾದ್ಯಶ್ಯಪ್ರದತ್ವವಚನೇನ ಅಧಿಕಾರಿಪ್ರಯೋಜನಯೋಃ ಪ್ರಾಪ್ಯಪ್ರಾಪ್ಯಭಾವರೂಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ದರ್ಶಿತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹⁴² ಪ್ರಕರಣಸ್ಯ ನಿರ್ವಿಘ್ನೇನ ಪರಿನಮಾಪ್ತತ್ವಾತ್ ಪುನಃ ಪ್ರಣಾಮೋ ಭಕ್ತಿವಶಾದೇವೇತಿ ಜ್ಞಾಪನಾಯ ಸಮಾಪಿತಪ್ರಕರಣೋಽಪೀತ್ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಜ್ಞಾತವ್ಯಮ್ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹⁴³ ವಿಪೂರ್ವೋ ದಧಾತಿಃ ಕರೋತ್ಯರ್ಥೇ | ತಥಾಚ ಕರೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ |

¹⁴⁴ ಅಮನ್ನೋ ಅನಲ್ಪಃ ಪೂರ್ಣಇತಿ ಯಾವತ್ | ನಿಜಃ ಸ್ವಾಭಾವಿಕೋ ಯ ಆನಂದಃ ತೇನ ಸಾನ್ವಾ ನಿಬಿಡಾಮೂರ್ತಿದೇಹಃ ತದುವೇತಾಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ವಿರಚಿತೇಉಪಾಧಿಋಣನಮ್ ||

ಆತ್ಮಸಾದ್ಯಶ್ಯದ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ¹⁴⁵ನ ಚಾಯಂ ಪುರುಷಾರ್ಥಃ, ಇತ್ಯೇತತ್ಪರಿಹಾರಾಯ ಆದ್ಯಂ ವಿಶೇಷಣಮ್ | ನಾನನ್ದಃ ¹⁴⁶ಸ್ವರೂಪೇಣ ಪುರುಷಾರ್ಥಃ ಇತ್ಯತೋ ನಿತ್ಯಾನನ್ತೇತಿ ವಿಶೇಷಣಮ್ | ಭೋಜನಂ ಭೋಗಃ ಅನುಭವ ಇತಿ ಯಾವತ್ |

ಸದಾ ¹⁴⁷ಸುರಶಿರೋರತ್ನಪ್ರಭಾಮೋಷಿನಖತ್ವಿಷಿ |

¹⁴⁸ಕಮಲಾಕಮಿತುಃ ಪಾದಯುಗಲೇ ರತಿರಸ್ತು ಮೇ ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನನ್ದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತ ತತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾವಿವರಣಂ
ಶ್ರೀಮಜ್ಜಯತೀರ್ಥಭಿಕ್ಷುವಿರಚಿತಂ ಸಮೂರ್ಣಮ್ ||

|| ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣವಶೇ ಸರ್ವಂ ಸ ವಿಷ್ಣೋರ್ವಶಗಃ ಸದಾ ||

|| ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ ದೇವತಾಮಣ್ಡಲಾಋಣಮಣ್ಡಾನಮ್ ||

¹⁴⁵ ಅಯಂ ಜೀವಸ್ಯ ಆತ್ಮಸಾದ್ಯಶ್ಯಲಾಭೋ ನ ಪುರುಷಾರ್ಥಃ | ವಸ್ತುತ್ವಾದಿರೂಪಸಾದ್ಯಶ್ಯಸ್ಯ

ಸುಖದುಃಖಪ್ರಾಪ್ತಿಹಾನೋರನ್ಯತರತ್ವಾಭಾವಾದಿತಿ ಭಾವಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹⁴⁶ ಸ್ವರೂಪೇಣೇತಿ | ಅನನುಭೂಯಮಾನತಯೇತ್ಯರ್ಥಃ |

¹⁴⁷ ಸುರಾಣಾಂ ಶಿರಾಂಸಿ ಸುರಶಿರಾಂಸಿ, ಸುರಶಿರಸ್ಸುಸ್ಥಿತಾನಿ ರತ್ನಾನಿ ಸುರಶಿರೋರತ್ನಾನಿ | ಸುರಶಿರೋರತ್ನಾನಾಂ ಪ್ರಭಾ ಸುರಶಿರೋರತ್ನಪ್ರಭಾ, ಸುರಶಿರೋರತ್ನಪ್ರಭಾಂ ಮುಶ್ನಾತಿ (ತಿರಸ್ಕರೋತಿ)ಇತಿ ಸುರಶಿರೋರತ್ನಪ್ರಭಾಮೋಷಿಣೀ, ನಖಾನಾಂ ತ್ವಿಟ್ ನಕ ತ್ವಿಟ್, ಸುರಶಿರೋರತ್ನಪ್ರಭಾಮೋಷಿಣೀ ನಖತ್ವಿಟ್ ಯಸ್ಯ ತತ್ ಸುರಶಿರೋರತ್ನಪ್ರಭಾಮೋಶಿನಖತ್ವಿಟ್, ತಸ್ಮಿನ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | (ಶ್ರೀನಿ)

¹⁴⁸ ಕಮಲಾ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಃ, ತಸ್ಯಾಃ ಕಮಿತುಃ, ಕಮು ಕನ್ಠೌ ಕಾನ್ತಿರಿಚ್ಛಾ, ತಥಾಚ ಕಾಮುಕಸ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಪತ್ಯುರಿತಿ ಯಾವತ್ | (ಶ್ರೀನಿ)